

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio, 44103. Telephone: 431-6344

XLIX

Balandis — April 8, 1964

41 Nr.

ILIUSTRUOTAS TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

NIKITA BUDAPESTE

**CHRUŠČIOVAS NUVEIKO Į VENGRIJĄ
NE TALKOS PRIEŠ KINUS IEŠKOTI,
BET ATGAIVINTI SENAS TAUTINĖS
RIETENAS. — VENGRIJA VIRSTA JO
ATSARGINIU GINKLU PRIEŠ RUMU-
NIJĄ IR ČEKOSLOVAKIJĄ. JEI TEN
PRASIDĖJĘS TAUTINIS ATGIMIMAS
KADA NORS SUDARYTŲ PAVOJŲ KO-
MUNISTINIAMS REŽIMAMS.**

Vytautas Meškauskas

Nikitos Chruščiovo viešnagės Vengrijoje proga daugiau rašoma apie sovietų — kinų santykius negu apie pačią Vengriją ir jos santykius su kitais sovietų satelitais. O kaip tik tas klausimų kompleksas buvo nagrinėjamas Budapešte, o ne vengrų talka sovietams 'ideologinėje' kovoje su kinais.

Vengrų įnašas į tą kovą gali būti toks pats kaip ir Hitlerio kovai su sovietais t.y. gana ma-

žas. Kad supratus apie ką dabar sukasi reikalus, reikia grįžti į pirmojo pasaulinio karo pabaigą.

1920 m. birželio 4 d. Vengrija, kuri iki karo pabaigos kartu su Austrija sudarė dvilypę monarchiją, (kurioje vengrai niekada nesijautė labai laimingi) pasirašė Trianono sutartį. Ta sutartimi iš Vengrijos buvo atimta daugiau kaip pusė jos teritorijos, būtent 192,000 kv. km, iš turėtų 283,000 kv. km, kurioje gyveno 10,469,416 žmonių. (Vengrijai liko nepilni 8 milijonai gyventojų). Maždaug du trečdaliai atskirtų gyventojų nebuvo vengrai, tačiau apie 3 milijonai vengrų irgi atsidūrė už savo tėvynės sienų. Nuo to laiko Vengrijos užsienio politikos tikslas buvo kaip nors atgauti dalį atiduotų teritorijų ir susigrąžinti savo tautiečius. Iš kitos pusės, Čekoslovakija, Rumunija ir Jugoslavija, kurios daugiausiai laimėjo iš Vengrijos amputacijos, stengėsi savo laimėjimus išlaikyti. Hitlerio Vokietijai pradėjus dominuoti Vidur-

rio Europos scenoje ir padalinus Čekoslovakiją, Vengrija atgavo dalį savo buvusios teritorijos iš Čekoslovakijos su vienu milijonu gyventojų, tačiau visiškai susidėti su Vokietija Vengrija vengė.

Kai Hitleris užpuolė Lenkiją, Vengrija atsiskė per savo teritoriją praleisti vokiečių dalinius ir pasiskelbė nekariaujančia šalimi. Vokiečiams tačiau laiminti mūšius, Vengrijos vyriausybė pareiškė pretenzijų Rumunijos teritorijos dalį, nors tas nepatiko nei Hitleriui nei Mussoliniui, kuris iki to laiko Vengriją smarkiai rėmė. Bet jie vis dėlto parėmė Vengrijos pretenzijas ir to pasėkoje Vengrija iš Rumunijos atgavo beveik pusę savo 1920 m. atiduotos teritorijos su 2,5 milijonų gyventojų, iš kurių beveik milijonas buvo rumunų. Tačiau kartu Vengrija buvo priversta leisti per savo teritoriją vykti vokiečių kariams į Rumuniją. Sugriovius Jugoslaviją, Vengrija pasiėmė dalį tos teritorijos.

Iš pradžių Hitleris visai nenorėjo vengrų talkos kovoje prieš sovietus, tačiau patys vengrai to norėjo, nes bijojo, kad į tą kovą įsijungę rumunai įsigys didesnių vokiečių simpatijų. 1943 metais vengrų korpus prie Voronežo buvo smarkiai sumuštas ir turėjo būti atitrauktas iš fronto. Tada Vengrijos vyriausybė pradėjo ieškoti kontakto su sąjungininkais ir jos ambasadorius Turkijoje net pasirašė slapta kapituliacijos sutartį su D. Britanija, kuri turėtų pradėti veikti tada, kada Vakarų santarvininkai pasieks Vengrijos teritoriją. Hitleris

(Nukelta į 2 psl.)

MIRĖ GEN. DOUGLAS MACARTHUR

Sekmadienį, bal. 5 d. mirė įžymusis JAV karvedys gen. Douglas MacArthur, "vienas iškiliausių karių JAV istorijoje", kaip pažymėjo prezidentas Johnson.

Generolo kūnas buvo pašarvotas Kapitoliiaus Rotundoje Washingtono ir laidotuvių iškilmėse buvo atiduota aukščiausia pagarbą JAV herojui, pusimint metų stovėjusiam pirmose eilėse, ypatingai pasižymint Pacifiko fronte II. Pas. karo metu.

Iš kariuomenės jis buvo atleistas prez. H. Trumano Korėjos karo metu, gen. D. MacArthurui reikalaujant karą perkelti į Kinijos teritoriją, kas neatitiko vyriausybės nusistatymui, sutinkant Korėją padalinti į dvi dalis.

Jis buvo pakeltas į Filipinų kariuomenės maršalą, išvaduojant tą salą nuo japonų okupacijos. Po Japonijos kapituliacijos jis buvo ten vyr. JAV karinių pajėgų viršininku ir faktiniu Japonijos valdytoju.

Grįžęs į JAV, jis buvo sutiktas herojui priklausančiu žmonių

entuziazmu, New Yorko parado metu dalyvaudant 7,5 mil. žmonių.

Savo istorinėje kalboje Kongrese 1951 m. jis pareiškė, kad seni kariai nemiršta, jie tik tyliai pasitraukia (Old soldiers never die -- they just fade away).

Gen. Douglas MacArthur patraukė, bet jį supanti legenda, karinės istorijos realybė gyvuos istorijoje.

* N. CHRUŠČIOVAS, tęsdamas savo kalbas Vengrijoje, pagyrė Kennedžio ir Johnsono taikos politiką. Ta proga jis klausia: "Ar mes privalome pradėti karą su kapitalistinėmis valstybėmis? Su kuria jų turime pradėti pirmiausia, su Prancūzija, Vokietija, Italija ar Anglija? Ar tos valstybės sudarytos tik iš kapitalistų? Ne, ten yra ūkininkų, darbininkų, intelektualų. Jie mūsų nepraeš kištis į jų vidaus reikalus".

Gaila, bet Vengrijoje nebuvo sąlygų niekam paklausti, kas prašė kištis į Vengrijos vidaus reikalus 1956 metais.

* NIKITA SUSIŽAVĖJO GULIAŠU. Viešėdamas Vengrijoje, kurioje 1956 m. jo įsakytai tankai numalšino vengrų sukilimų laisvės siekimus, Chruščiovas pareiškė, kad revoliucinis impulsas savaime nesąs pakankamas. Reikia dar gero blūdo guliašo, gerų knygų, gerų butų -- tai dalykai, dėl kurių kovojama. Seno revoliucionieriaus -- alkanos mintys...

* ATNAUJINIMAS JAV DIPLOMATINIŲ SANTYKIŲ SU PANAMA IR BRAZILIJOS SUKILIMAS, išgelbėjęs nuo komunizmo įsigalėjimo -- tai du faktoriai, laikomi kartu ir Castro pralaimėjimu. Nepavykus riaušėms išmūšti iš vėžių Venezuelos, laikoma, kad Kubos diktatoriaus nebesijaučia saugus, nebent JAV vyriausybė vis dar draustų pastangas jo nuvertimui.

* BRAZILIJOS LAIKRAŠČIAI PRANEŠA, kad karinis sukilimas užbėgo už akių komunistų planams gegužės 1 d. perimti krašto valdžią į savo rankas.

Laisvės Varpo, švenčiančio dešimtmetį, 1963 metų valdyba. Sėdi iš kairės: A. Barulis, A. Januškevičienė, pirm. P. Viščinis, J. Šalaviejus, V. Izbičkas. Stovi: J. Januškevičius, A. Andriulionis, J. Sonda, V. Stelmokas, A. Lapšys, Bajerčius, E. Meilus, Trūksta V. Beržinsko.

LAISVĖS VARPAS ŠVENČIA DEŠIMTMEČI

Negausi Bostono kolonija sielomis, tačiau stipri savo organizuotumu ir turtinga atsiekimais: mokyklos, enciklopedijos, kultūros klubai, chorai, dramų sambūriai, šokėjai, radijai, jaunimo, pasaulėžiūrinės ir profesinės organizacijos ir kt. Tų organizacijų tarpe Laisvės Varpo kultūrinė lietuvių radijo programa švenčia savo skambėjimo dešimtmetį. Vardas visai atitinka turinį. Kelia jis anksčiau sekmadienio rytais: "Ei pasauli, mes be Vilniaus nenurimsim..." sim-bolika. Po to pasigirsta Laisvės Varpo pranešėjo balsas. Kelkite, jis sako, kelkite ir prisiminkite kas esate, kur esate, ko čia esate, ką turite daryti.

Pykstame daugelis, kad neleidžia užsūsti, primena pareigas. Ir pinigines prašo pakratyti visokiems kilniems tikslams; tai Lietuvių Fondui, Bendruomenėi bei BALFui, laisvinimo veiksmams. Na, pagaliau ir sau aukos paprašo: tik po vieną mažytį dešimtuką nuo programos. O taip sunku su tuo dešimtuku skirstis! Tik nedaugelis jį savarankiškai atiduoda.

Laisvės Varpas savo lėšoms sukelti turi imtis įvairių priemonių. Daugelis galvoja, kad Laisvės Varpas, tai tik vieno žmogaus organizacija. Iš tikrųjų šalia Laisvės Varpo pirmininko, pranešėjo ir "spiritus movens" Petro Viščinio yra dar 80 sprendėjų. Tai Laisvės Varpo šeimininkai su Valdyba ir Kontrolės Komisija prie šakys. Sprendėjais pasidaro įnešę 50 dolerių Laisvės Varpo išlaikymui. Valdybą ir Kontrolės Komisiją renka sprendėjų metinis susirinkimas, jam Valdyba duoda ir atskaitomybę. Didžiausia lėšų dalis sukelama parengimais ir patarnavimais. 50,000 dolerių reikėjo sukelti per tą dešimtmetį, kad Varpo balsą išlaikyti gyvą.

Jei Laisvės Varpo lėšos vargin-gos, tai jo programa tikrai turtinga. Visa, kas tik dedasi lietuviškame gyvenime, atsispindi radijo programoje. Jos turinys, tai aktualių įvykių reportažai, pranešimai, naujienos, puiki lietuviška muzika. Viskas rūpestingai surinkta ir supinta į sklandžią radijo pykę. Tik mūsų dažna nesantaika dar neprasiskverbė į programą. Laisvės Varpas yra pakilęs aukščiau jos, Varpo linija yra skambinti visiems lietuviams. Šalia reguliarių programų lietuviškai, Varpas duoda iš-tisas programas anglų kalboje. Tai daroma per Nepriklausomybės šventės minėjimą, tragišką birželio įvykių prisiminimą.

Taip pat didžiausi Bostono kolonijos metiniai kultūriniai renginiai: koncertai, banketai irgi atitenka Varpo organizacijai. Daugelis mūsų meninių talentų JAV Bostono padangėje pirmą kartą pasirodė per Laisvės Varpo parengimus.

Tai tiek apie Laisvės Varpo

darbus, o kiek jų būta per dešimtmetį.

Negalima praeiti nepaminėjus bent keletos nuosirdžių programos darbuotojų bei rėmėjų. Vilnietis teisininkas Petras Viščinis yra Laisvės Varpo organizatorius, pranešėjas, programos parengėjas. Jo pavaduotojas ir valdybos narys -- Valteris Beržinskas. Angliškų programų parengimui talkininkauja čia gimusi, patriotiška lietuvaite Anelė Januškevičienė. Albinas Barulis išbuvo Varpo Valdyboje iš-tisą dešimtmetį. Finansiniai daugiausia Laisvės Varpą parėmė Petras ir Janina Vaičiūnai, Jonas Tuinila. Šalia jų yra jau ne-taip gausus būrelis nuosirdžių darbuotojų ir rėmėjų tiek pini-

gaus, tiek darbu, tiek dalyvavi-mu programoje.

Arčiau su visa Laisvės Varpo struktūra ir darbuotojais bus su-sipažinta per suaktutinį dešimt-mečio balį, kuris įvyks balan-džio 12 d. (sekmadienį) 1:00 v.p. p. South Bostono piliečių klubo salėje. Kaip ir visi Laisvės Var-po parengimai, taip ir šis, bus įdomus ir turiningas programa, baru ir šokiais. Su įdomumu lau-sime Antano Gustačio, kalbančio apie programą ir jos suaktuves. Tikimasi, kad bus sunku sutalpin-ti visus norinčius pasveikinti Laisvės Varpą ir palinkėti jam skambėti iki visą Lietuvą galės ji išgirsti.

V. Izbičkas

ĮVYKIAI, PRIBRANDINĘ SUKILIMĄ

BRAZILIJOSJE

JURGIS ŠATORIUS

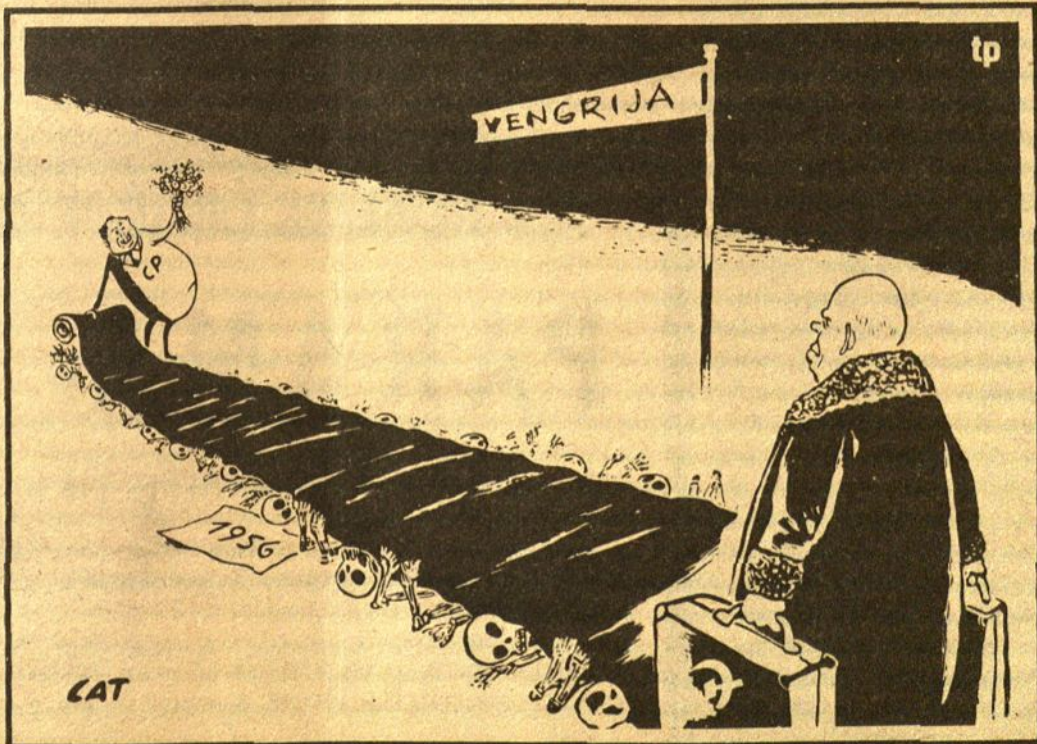
Dirvos korespondentas
Brazilijoje

Jau kovo 26 d. Rio mieste buvo jaučiama telektrinta nuotaika: esą karo laivyno jūrininkai puskarininkiai atsisakė klausyti savo karininkų įsakymų, užsibari-kadavo metalą apdirbančių profesinių sąjungų būstinėje, reikalaudami karo laivyno minist-rio pašalinimo. Mat pastarasis nubaudė areštų kai kuriuos puskarininkius -- unių organizato-rius. Taigi prieita ligi tokios pa-dėties, kad puskarininkiams rei-kalingos net profesinės sąjungos.

Ši nieku nepateisinama karinės drausmės ardymo politika buvo pradėta jau seniai, apie ką esu ne kartą rašęs. Neklausyti savo karininkų skatino ne kas kitas, bet paties prezidento švogeriš seimo atstovas Sr. L. Brizola. Taip pat ir kovo 13 d. Rio įvykęs mitingas puskarininkiams nedvi-prasmėškai parodė, kad ir pats prezidentas Goulart esąs jų pu-sėje. Tad kodėl nereikalausti, kad prezidentas pašalintų karo laiv-yno ministerį, kuris sodina į da-boklę puskarininkų unių orga-nizatorius?

Taip pat ir švietimo ministri-ja neperseniai demonstravo tiems paties puskarininkiams iš Sov. S-gos atsigabentą filmą "Kronštado sukilimas 1917", kur karo laivyno puskarininkiai žudė karininkus Potiomkino kreise-ryje, skandindami juos Petrogra-do uoste. Filmo aiškintojas teigė, kad ir Brazilijoje jau atėjęs laikas panašioms akcijoms. Ne-tenka aiškinti, iš kurių šaltinių ši agitacija išeina: visi žino, kad tai nevietinių brazilų buvo suma-nyta, bet maskolių organizuo-jama.

Kovo 27 d. Rio laikraščiai šį "sukilimą" plačiai komentavo, iliustruodami nuotraukomis. At-rodė, kad didžiojo penktadienio šventė bus revoliucijos pradžia.

Chruščiovo viešnagė Vengrijoje...

ANTANAS SMETONA

FULBRIGHTO STIPENDININKŲ SUAŽIAVIMAS BERLYNE

(3)

Ekskursijos po rytų ir vakarų Berlyną buvo daugiaupramoginio pobūdžio -- kad suvažiuosieji galėtų atsikvėpti po rimtų pasikaitų ir filmų, kurios buvo rodomos ir skaitomos pagal iš anksto nustatytą dienotvarkę. Jos prasidėjo antrą suvažiavimo dieną profesorius Ulricho Littmano, Fulbrighto Komisijos Generalinio Sekretoriaus, įžanginiu žodžiu "Amerika Haus" patalpose. Po Dr. Ulricho kalbėjo Fulbright Komisijos Pirmininkas ir Amerikos Misiijos pirmininko pavaduotojas, ministeris Martin J. Hillebrand tema "JAV tikslai ir uždaviniai Vokietijoje". Jis pareiškė, kad dabartiniu metu nieko nėra lengviau, kaip kritikuoti JAV politiką Vokietijos atžvilgiu paskutinių dvidešimties metų bėgyje. -- Faktas, tačiau, lieka, faktų" -- pabrėžė Hillebrand -- "kad fantastingas Vokietijos atėjimas, pralenkęs didžiųjų politikų drąsiausius spėjimus, nebūtų buvęs įmanomas be JAV pagalbos."

Po ministerio Hillebrand kalbėjo ministeris J. A. Calhoun, buvęs Amerikos ambasadorius Afrikoj ir JAV Misiijos šefo Berlyne pavaduotojas. Reikia atsiminti, kad Berlyne Amerika turi ne pasiuntinybę, bet misiją, nes Berlynas nėra suverenus. Ministeris Calhoun labai suprantamai nušvietė Berlyno istoriją nuo antro pasaulinio karo pabaigos iki šių dienų. Jo pasakaitos "Berlyno padėtis" tikslas buvo išaiškinti visų Berlyno krizių politikę reikšmę. Po prakalbų, buvo diskusijos, kurių metu

diplomatai sutiko atsakinėti į dalyvių pateiktus klausimus. Kai kurie klausimai buvo labai taikūs ir abu ministrai nepajėgė juose glūdinčių užmetimų įtikinamai atremti.

Vienas klausimų lietė JAV tylių sutikimą su Rytų Vokietijos parašu po atominių bandymų suvaržymo sutartimi. Pasak paklausėjo, tokia JAV laikysena reiškia netiesioginį Rytų Vokietijos pripažinimą. Ministeris Hillebrand mėgino išvedžioti, kad sutikimas su Rytų Vokietijos parašu po ta sutartimi anaipol nereišktų teisinio Rytų Vokietijos pripažinimo, nes Rytų Vokietijos parašas nebuvo Washingtono priimtas. Gerai nesupratau, ką reiškia toks Rytų Vokietijos parašo nepriėmimas Washingtono, susidariau įspūdį, kad jis tereišktų nesekmingas pastangas užmaskuoti bolševikams padarytą nuolaidą, prie kurios kažkaip nemalonu prisipažinti.

Kitas klausimas lietė Berlyno sieną ir Central Intelligence Agency. Ar CIA iš anksto žinojo, kad Rytų Vokietijos valdžia rengiasi statyti sieną? Jei žinojo, kodėl JAV vyriausybė nepasipriešino tokios sienos statymui? Ministeris Hillebrand atsakė, kad CIA iš anksto nieko nežinojo, bet, matyti, pats tokiu atsakymu netikėjo ir todėl tuoju pat pridėjo gana šablonišką taikos meilės argumentą: girdi, bet koks JAV mėginimas sutrukdyti sienos statybą būtų galėjęs iššaukti represijas iš Sovietų Sąjungos pusės ir išprovokuoti III pasaulinį karą.

Esu įsitikinęs, kad CIA ne tik iš anksto žinojo apie sienos sta-

tybos projektą, bet ir apie tai užtenkamai anksti informavo JAV vyriausybę, kuri, tačiau, ne tiek iš taikos meilės, kiek iš nepagrįstos karo baimės, nieko nesirijo daryti.

Po paskaitų buvo rodomos dvi trumpos filmos. Pirmą filmą buvo skirta Berlyno sienai. Gana aukšto meninio lygio ir gilios prasmės. Pradžioje vaizduojami vaikai, linksmi sau spardą futbolą pačioje sienos papėdėje. Staiga vienas iš jų netyčia perspiria kamuolį per sieną; iš sykiu visi kaip vienas nutyla, lūdnai vienas į kitą pažiūri ir -- išsiskirsto. Kamuolio epizodas nutraukė jų linksmą žaidimą ir parodė žiaurią realybę. Toliau filmas rodo liaudies policijos žiaurumą, rodo, kaip kai kurie Rytų Berlyno gyventojai laimingai pabėga ir kaip kiti žūva nuo sargybinio kulko. Rodo, kaip žmonės, nežinint amžiaus, šoka iš trečio, ketvirto aukšto, kad pabėgti. Vienas filmo epizodas yra apie jauną moterį besistengiančią ištrukti iš liaudies policininkų rankų ir šokti per langą į Vakarus. Liaudies policininkai stengiasi ją sulaukyti, bet Vakarų berlyniečiai sučiumpa moterį už kojos ir nutraukia ją

SKAITYK IR PLATINK DIRVĄ

SIUNTINIUS Į LIETUVĄ IR KITUS KRASTUS SIUNČIA

Licenzijuota lietuvių įmonė, registruota U.S. Department of Justice ir paskelbta U.S. Department of Commerce

Cosmos Parcel Express Corp.

3212 So. Halsted St., Chicago, Ill., 60608

Tel. CA 5-1864 ir WA 5-2737

IR

Marquette Gift Parcel Service

2439 W. 69 St., Chicago, Ill., 60629

Tel. WA 5-2737 ir 225-1864

Didelis pasirinkimas medžiagų ir visų kitų siuntiniams tinkamų prekių žemesnėmis negu kitur kainomis. Prieš sudarydami siuntinius, patikrinkite mūsų kainas.

Istaigos vedėjai: EDV. ŽUKAUSKAS IR VYT. ŽUKAUSKAS. Abiejuose skyriuose galima užsakyti maisto siuntinius iš Danijos, taip pat akordeonus, siuvenus ir rašomas mašinas iš Europos ir įvairias prekes, net šaldytuvus ir automobilius iš SSSR sandėlių.

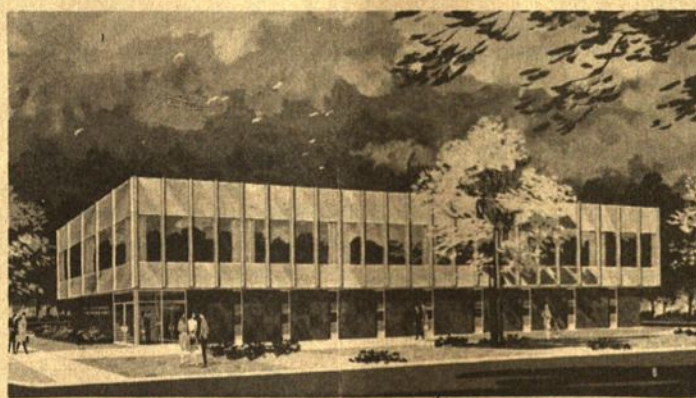
DIVIDENDUS MOKAME KAS 90 DIENŲ!

KVIEČIAME PRADĖTI TAUPYTI PAS MUS!

PINIGAI PADĖTI IKI KIEKVIENO MĖNESIO 15-TOS DIENOS. NĖS DIVIDENDŲ NUO PIRMOS MĖNESIO DIENOS.

4 1/2% PRISIŪSIME DIVIDENDUS KAS 90 DIENŲ ANT INVESTAVIMŲ.

ŠIAS SĄSKAITAS YPATINGAI REKOMENDUOJAME PENSIONIERIAMS. KURIEM PROCENTAI YRA SVARBU GAUTI DAŽNIAU. NĖS IS TO PRAGYVENA.

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court, Cicero 50, Ill.

JUOZAS F. GRIBASKAS, sekretorius

Chicago Phone: 212-1395; Suburban Phone: 656-6330

Diena iš dienos

*** B. K. NAUJOKO UŽRAŠAI ***

JONAS AISTIS Laisvės Kovų Dainų redaktoriaus žodyje, datuotame 1956 metais, rašė, kad naminis karas, kur brolis brolį žudo, (visada) yra didžiausia tautos nelaimė, bet itin skaudu matyti kovą tarp savųjų tada, kai svetimi krašte viešpatauja. O toks iš dalies buvęs partizaninis karas Lietuvoj (1944-53 m), kuriame daug aukų buvę ne tik prieš okupantą kovojusių, bet ir jam talkininkavusių lietuvių tarpe.

Buvo priekaištų. Tūlas piktnosis, kaip tokio leidinio redaktoriaus galėjęs taip "bolševikiškai" pakalbėti: kovą prieš rusus pripažinti buvus naminį karą tarp pačių lietuvių...

Kun. dr. Aviža pranešime apie Vokietijos lietuvių bendruomenę vėl išsitarė, kad tarp dabar iš Lietuvos atvykstančių jaunuolių esą ir susigvenusių su rusų viešpatavimu Lietuvoj. Ir čia buvo priekaištų. Stipriai užprotestavo Antanas Viluckis, tik treji metai kaip iš Lietuvos, partizaninį karą ten pergyvenęs būdamas 11-20 metų jaunuolis. Jis siūlėsi kun. Avižos teigimą sugriauti net keliolikos tik dabar iš Lietuvos atvykusių jaunuolių liudijimais - protestais. (Dirva, 15 nr.).

Labai džiugus pareiškimas. Bet nei keliolika, nei keli šimtai protestų nepanaikins fakto, kad okupantų įsibrovimas į Lietuvą trėžė ir teberėžia skaudžią žaizdą lietuvių dvasioje ir tautiniame susipratime. Nes yra gi Lietuvoj lietuvių, puolusių plaukti pasroviui su smurtiška jėga, ir yra jaunuolių, kurių tautinis susipratimas liko neišugdytas ar net nei nežiebtas. Tad nėra klausimo, ar šandien Lietuvoj yra nevienodai patriotiškai nusiteikusių lietuvių, o yra tik klausimas -- kiek kokių. Nėra klausimo, ar okupacija žeidžia Lietuvą, ar nežeidžia, o yra klausimas tik -- kokio gilumo žaizda.

Ign. Medziukas Drauge (vas. 4) citavo gyvą liudininką: "Ne rusai lietuvius žudė, bet brolis lietuvis žudė savo brolį -- vienas jų buvo istrebitelis, antrasis -- partizanas". Irika Našlidnaitė Tėv. Žiburiuose (vas. 8) rašė, kad jos buvęs vyras, anksčiau net pamaldus jaunuolis, vėliau stojęs okupantų tarnybon ir nesvyruodamas grąšęs naikinti "nors savo tikrą brolį", jei tas eitų "prieš mūsų Tarybų Lietuvą"... Taigi Aistį laikas barė ne už prasimanyimą, o tik už karčios tiesos pasakymą, kurią dabar ir kiti patvirtina. Nes jis gi jau kada atžymėjo, kad partizaninis karas Lietuvoj iš dalies buvo ir karas tarp savųjų, svetimiems viešpataujant.

Atlaikiusių ir nepasidavusių tautiečių balso prasmė yra ne slėpti žaizdą, ne neigti jos būvimą, o protestuoti prieš nesiliaujančią tos žaizdos gilinimą. Nei Vaižgantas nesilėpė, kad lietuvių tarpe esama ir "padlecų", bet sielojos dėl visų.

Kas tik turi gerą skonį

Viską perka pas Lieponį!

Lietuvių Prekybos Namai

FURNITURE CENTER, INC.

Vienintelė lietuvių prekybos įmonė Amerikoje, parduodanti importuotus ir vietos fabrikų baldus, kilimus, namų įrengimus; televizijos ir Hi-Fidelity bei Stereo aparatus. Be to, parduavinėja baldus biznio įstaigoms, vasarvietėms, moteliams ir viešbučiams.

Dovanai sudaromi specialistų dekoratorių planais.

FURNITURE CENTER, INC., ČIKAGOJE

6211 So. Western Ave., Marquette Parke

Tel. PProspect 8 - 5875

3207 So. Halsted St., Bridgeporte

Tel. Victory 2-4226

Abi krautuvės atidarytos pirmą, ir ketvirtą: nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro, kitomis dienomis nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Sekmadieniais nuo 12 val. iki 5 val. atidaryta tik Marquette Parko krautuvė.

PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

Nikita Budapeste...

(Atkelta iš 1 psl.)

ris 1944 m. kovo 17 d. pasižaukė į Bavariją Vengrijos regentą admiralą Horthy ir pareikalavo arba pilnai bendradarbiauti su vokiečiais arba sutikti su vokiečių, slovakų, rumunų ir kroatų kariuomenės okupacija. Horthy sutiko su pirmąja sąlyga, tačiau atvykęs atgal jis rado savo kraštą jau vokiečių armijos kontrolėje. Kai tų pačių metų rugpjūčio 23 dieną Rumunija kapituliavo prieš sovietus, Horthy nutarė pasitraukti iš kovos ir laikytis tik iki tol, kol amerikiečiai ir angliai pasiekė Vengrijos sienas. Tačiau tie apie tai niekados rimtai negalvojo ir pirmieji Vengrijos sieną pasiekė sovietai, vokiečių ir vengrų daliniai smarkiai jiems priešinasi, tačiau buvo nugalėti ir 1945 m. balandžio 4 d. pasidavė.

Tą sukaktį minėti Nikita Chruščiovas ir nuvyko į Budapeštą. Visos nuo 1938 m. Vengrijos atgautos senos teritorijos vėl buvo grąžintos jos kaimynams 1947 m. Paryžiaus sutartimi. Tuo pat metu prasidėjo sovietizacijos procesas. Kaipatsimename, prasidėjus sovietų "atodėkui" Vengrijoje 1956 m. įvyko suklimas, kuris pasibaigė sovietų karine okupacija, faktinai besitesiančia iki šios dienos.

Dėl tos paskutinės įvykių rai-

Brazilijoje...

(Atkelta iš 1 psl.)

metu tai yra tik vaikų žaislas. Brazilija yra pasiekusi tokį subrandimo laipsnį, kad ji negali sau leisti, jog krašto likimą perimtų kairioji ar dešinioji diktatūra. Taip pat ir sukilimai neturi pasikartoti, o tuo labiau pilietinis karas. Bet tai kaip tik gali įvykti, jeigu bus kėsinama į konstitucinės teisės sugriovimą -- rašė laikraštis.

Ne tik Correio da Manhã, bet ir kiti dienraščiai įsidėjo panašaus turinio vedamuosius. Ne paslaptis, kad toji būklė privėlė jo greit baigtis, nes dar vienas toks "sukilimas" ir visa centrinė valdžia pereitų į komunistinės Vyr. Darbo Vadovybės rankas.

Redakcijos pastaba: Šis J. Šatoriaus pranešimas rašytas dar prieš nuverčiant Goulart vyriausybę.

dos Vengrija šandien yra pats "ištikimiausias" iš sovietų satelitų. Lenkijoje, Čekoslovakijoje ir Rumunijoje vietos komunistai įgavo vis didesnę savivaldą ir teise tvarkyti savo reikalus, kiek jie tiesiogiai nepaliečia sovietų interesų. Tose valstybėse smarkiai auga nacionalizmas ir Vengrija tik tuo atveju galės patenkinti savo teisėtą pretenziją į kaimynų valdomas teritorijas, jei Maskva jas paremtų. Kitaip sakant, grįžtant prie senos nacionalinės politikos, o atrodo, kad prie to einama, Vengrija kaip sovietų sąjungininkas, lieka Maskvos revoliuciu, atstatytu į Čekoslovakijos, Rumunijos ir netiesiogiai į Lenkijos nugarą. Kitu Vengrijos sąjungininku su Kremliu palaime darosi Bulgarija. Tokiu būdu Chruščiovas, šalia dar turimos kontrolės per kompartijas, kuria atsarginę apsaugą ar atsarginį įrankį tam atvejui, jei kompartijos kada nors pasidarytų jam nepaklusnios ir jam nebūtų patogų panaudoti nuogą jėgą joms "sutvarkyti".

Amerikiečiai paprastai sunkiai supranta nacionalinį momentą, tačiau Europoje jis dar ir atominiame amžiuje vaidina didelį vaidmenį. Kiek jis stiprus, ryškiai parodo krizė Kipre, kur įsiliępsnojusios tautinės aistros greisia persimesti ir į Graikiją bei Turkiją, nors ten karas visai nereikalingas.

"Ideologinis" konfliktas su kinų komunistais turėjo galutinai su naikinti "tarptautinio komunizmo" aureolę, kurią Kremlius gana vykusiai naudojo seniems rusų imperializmo siekiams užmaskuoti. Jei tarptautinio komunizmo nebėra, Sovietų Sąjungai turi grįžti prie tautinės rusų politikos. Kad prie to einama, parodė Chruščiovo žodžiai Budapešte, kad ne taip svarbu, linksniuoti revoliucijos žinkius, kiek pasirūpinti tuo, kad būtų pakankamai "guljašo".

Tokia įvykių raida paskatino Adlai Stevensoną ir senatorių Fulbrightą aiškinti, kad "Sovietų Sąjungą reikia žiūrėti kaip į "normalią valstybę su normaliais ir tradiciniais interesais". U.S. and World Report net praneša apie idėją Sovietų Sąjungai paskolinti 10 ar net 20 milijonų dolerių! Tai būtų didelė klaida, nes "normalios" ir "tradiciniai" JAV interesai visai nereikalingi Sovietų Sąjungos išsilaikymo nei stiprios tautinės Rusijos atstatymo.

VIEŠĖDAMI ČIKAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNIOJE

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. STREGA — Liqueur. Import. from Italy.....5th \$5.75
2. KRON BRANNVIN AQUAVIT švediška.....5th \$3.98
3. NAPOLEON Vermouth. Import. from France.....5th \$1.19
4. Popular GERMAN VSOP Brand.....5th \$1.69
5. PORT. SOUTHERN. RHINE Wine.....5th \$.69

6. ST. REMY BRAND. Import. from France.....5th \$3.98
7. LIEBFRAUMLICH Wine.....5th \$.98
8. BORDEAUX Wine Red or White.....5th \$.98

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

DIRVA

THE LITHUANIAN
NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO. 44103
TELEPHONE: 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.
Published every Monday, Wednesday and Friday except in case
of Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n
VILPIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiurberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Išleista: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja:

Jonas Čiurberkis, Vytautas Gedgaudas ir Jonas P. Palukaitis.
Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas,
R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

BENDRUOMENĖS TARYBA

Dirvoje Vincas Rastenis, o Drauge Juozas Kojelis, kaip sutarę, kalba už aiškesnį kandidatą į B-nės Tarybą veidą, kad nereiktų balsuoti "už katę maiše". Ar kandidatai, kurių sąrašai jau sudaryti, atkreips į tai dėmesį, ar pasitenkins tuo, kad jie jau yra kandidatai, tuo pačiu jau ir tam tikra prasme "parinktieji" -- parodys ateitis.

Nėra abjonės, kad kandidatų pažintų bendruomenės klausimais viešas iškėlimas kartu gal išskeltų ir naujų sumanymų, kurie bendruomenės gyvenime reikalingi ne tik aptarti, bet ir įgyvendinti. Reikia tikėtis, kad gal vienas kitas kandidatas ar net jų susigrupavimas kokių nors pareiškimų nepagalės. Čia daug priklauso nuo to, kur kokiejo vietovėje jau reikišiai gyvenis bendruomeninis judėjimas ir bendruomeninės veiklos supratimas.

Ne kartą spaudoje buvo rašyta, kad mūsų visuomeninio gyvenimo sistemoje bendruomeninio susiorganizavimo reikalais dominasi tiek, kiek tai liečia bendruomeninio pastato stogą. Reikia prisibijoti, kad ir ši karta, dėmesį kreipianti į tarybos rinkimus, gali taip atsitikti, kad diskusija panorės nukrypti į tarybos sąstato ir jo susidarymo būdų takelius. Esmėje gi tektų pažvelgti į tarybos funkcijas, į jos galimybes konkrečių ir labai gyvenimiškų žvilgsnių pažvelgti į tuos reikalavimus ir tas spragas, kurios vis dar neleidžia bendruomenei pribrešti iki apčiuopiamų reikalų sprendžiančio ir tvarkančio savivaldos organo.

Tai ne fantazija, o šiam krašte kitų tautybių plačiai ir savo bendruomenei labai produktyviai suteiktų sąlygų išnaudojimo realybė. Yra gi čia bendruomenių, kurios savo susiorganizavimu yra atsiekusios toli siekiančios įtakos. Šiomis dienomis šių eilučių autoriui paaiškėjo, kaip tūlų tautybių bendruomenių vadovybės pajėgia įtaigoti net Kongreso komisiją, atsidūrusią dėl tų įtakų aktyvumo, sprendžiant naują imigracijos įstatymo projektą.

Mes gi tuo tarpu, paskendę gražibylystėje, gyvename prisiminimų pasaulyje ir nepastebime, kaip laikas bėga nusinešdamas šimtus neišnaudotų progų, kuriomis galėtume įrodyti ne tik prisimeną savo valstybinę praeitį, bet ir sugrąžinti į tarybų bendruomenių vadovybės pajėgia įtaigoti net Kongreso komisiją, atsidūrusią dėl tų įtakų aktyvumo, sprendžiant naują imigracijos įstatymo projektą.

Čia ir susiduriame su klausimu, ne kiek kuris sugebame išreikšti viešumai savo pažintus, bet kiek esame pasišventę įdėti darbo, kad jų pažintų dalis virstų įgyvendintu darbu. Mūsų bendruomeninei gyvybei išlaikyti reikia ne tituliariųjų institucijų, ne žmonių garbės prezidiumams minėjimus užpildyti. Mums reikia žmonių, turinčių sąlygas, noro ir supratimo, kad tarybos rinkimai neveda į karūnavimą nauju titulu, bet įpareigoja plėsti apieštus dirvonus. Bendruomenės ateitis priklauso bendruomeninių darbų atojams, ne nieko neveikiantiems bajorų klubo nariams. (i.č.)

HERETIŠKOS MINTYS, KURIOSE NĖRA HEREZIJOS

Pasirodęs kovo mėn. (3 nr.) MARGUTIS šalia įdomaus pasikalbėjimo su dr. Juozu Girniu apie Nuosmūčio manifesto pasekas ir šio meto kūrinių suskumų, turtingas knygų ir visuomeninio gyvenimo apžvalgomis.

Tose apžvalgose vengiant įprastų laikraščiams šablono, nesibijoma pasisakyti ir tokiomis mintimis, kurios gal kai kam ir gali atrodyti, anot K. Drugos, heretiškos, bet, iš kitos pusės, tų minčių atvirumas sveikintinas, kai jis geras nora pagrįstas ir neturi siauro tikslo - smilga pabraukti per nosį miegančiam po obelaitę.

Taigi, Karolis Druga, nors savo mintis apie prezidento A. Smetonos minėjimą ir pavadino heretiškomis, blaiviai galvojančioms herезijų ten sunku įžidirėti.

Be kelių ne tiek jau esminių rezisūrinių pastabų paties minėjimo eigoje, toji tariamoji herезija išskyla sūlymose tinkamiausiai aptarti A. Smetonos asmenį, imant jo veiklos 1927-1940 m. laikotarpį. Tuo reikalu K. Druga rašo:

Patsai nebūdamas reglamentuotu, t.y. "prisirašiusiu" tautininku, bet galvodamas iš tikimybės Lietuvai kategorijomis, drįstu visgi tarti antrąją herезiją, už kurią, greičiausiai, teks priimti iš kurios nors pusės pylos, kaip ir visada tenka už pasinaudojimą teise tarti laisvą žodį sumokėti tam tikrą kainą. Būtent, norėčiau paklausti partinai organizuotos tautininkijos, ar nevertėtų pagaliau atsikratyti menkavertystės kompleksų, surištų su nepriklausomos Lietuvos 1927-1940 metų periodu? Nežinau, gal tylos uždanga yra kuria nors prasme naudinga ar reikalinga kurioms nors emigracinės mūsų vidaus politikos žaidynėms, ta-

čiau tikrai esu įsitikinęs, jog tuo daroma didelė žala Antano Smetonos istoriniam portretui išryškinti. Klausimas, kiek Lietuvos prezidentas ir jam talkininkavusios vyriausybės 1927-1940 metų būtyje yra aktyviai bei pasyviai susijusios su visokeriopa nepriklausomos valstybės gyvenimo pažanga, ir šandien tebėra neatsakytas. Atsakymui surasti nematoma didesnių pastangų. Gal būtų, Aleksandro Merklio ruošiamoji monografija bus šia prasme drąsesnė ir nepasitenkins oficialių vizitų, valnių padėjimu ir pasakytų kalbų suskaičiavimu.

Periodas iki 1927 metų yra įdomus enciklopediška ar kultūros istorijos prasme. Tame periode Smetona buvo itin gero draugijoje. Kudirka buvo miręs dar ne taip seniai; Basanavičius, Maironis, Vaižgantas, Šlezevičius, Voldemaras, Biržiškos ir t.t. ir t.t. buvo Smetonos aplinka. Joje jis nebuvo pirmasis ir nebuvo paskutinis. Jis buvo narys grupėje žmonių, kurie puoselėjo ir vykdė tautinio atgimimo idealus. A. Smetonos įnašas čia yra kiekibiškai labai svarbus, bet ne išimtinis kokybės prasme. Ir iš šio periodo oficialios žinios yra tiek spaudoje ir paskiruose leidiniuose uždokumentuotos, jog minėjimų programose jos reikėtų tik kartojimąsi, kas ir buvo kovo 7 d. dar kartą atlikta.

O tuo tarpu juk mes visi gerai žinome, jog pilnas istorinis A. Smetonos įvertinimas, asmenybės pažinimas ir supratimas kaip tik ir glūdi laikotarpyje tarp 1927 ir 1940 metų, kada jo svoris viešajame gyvenime buvo jau didesnis, negu bet kurio kito asmens. Nenoras su šiuo faktu skaitytis ir bandymai jį apeiti yra tiek A. Smetonos asmenybei, tiek nepriklausomos Lietuvos is-

A. SMETONOS MINĖJIMAS AUSTRALIJOJE

Kovo 14 d. Bankstown Liet. Namuose "Dainava" buvo gražiai ir įspūdingai paminėtas prieš 20 metų Amerikoje miręs Liet. prezidentas A. Smetona.

S. Narušis, LB Sydnėjaus Apylinkės pirmininkas, ėmėsi iniciatyvos ir, Valdybai pritarus, įvykdė minėjimą.

Dideliam skaičiui Sydney lietuvių visuomenei susirinkus, S. Narušis trumpa kalba atidarė minėjimą.

Labai gražiai ir rūpestingai paruoštą paskaitą skaitė agr. J. Meilūnas specialiai pakviestas iš Melbourne. Jisai savo kalboje labai įdomiai, įtikinančiai ir kul-

tūringai nušvietė a.a. prez. A. Smetonos asmenį, kaip lietuvių kovotoją, publicistą, visuomenininką ir valstybininką.

Po paskaitos sekė meninė dailis: deklamacijos, solo dainos. Sydnėjaus choras padaiavo 4 dainas.

Prieš chorui pasirodant kalbėjo V. Kazokas "Mūsų Pastogės" redaktorius, išskeldamas labai originalų mintijimą bandant atskleisti ryšį tarp prez. A. Smetonos ir mūsų pačių.

Sekančią dieną t.y. kovo 15 (sekmadienį) kun. P. Butkus atlaikė mišias už a.a. prez. A. Smetoną.

B. Daukus

NUO TAUTOS NEATSIPLĖŠI SAVĖS NESUŽALOJĖS

Mūsų Pastogės redaktoriaus V. Kazoko kalba, pasakyta Sydnėje

Nėra čia ko įrodinėti, kad Antanas Smetona buvo vienas iš mūsų tautos didžiųjų. Šitas žinias išmokome dar būdami mokyklos suole, tačiau kas išmokstama, nebūtinai tuo ir gyvenama. Šandien statau labai konkretų ir drauge intymų klausimą: kas gi yra tasai Antanas Smetona man, mažiausiam jo pavaldiniui dar tais laikais, kai jis pats buvo šalies pirmuoju, kuris netgi nežinojo apie mano buvimą? Kas jis man šandien, kai 20 metų nebėra jo gyvo? Ką jis yra davęs ar palikęs man asmeniškai tokio vertingo, apčiuopiamo, trunkančio, kad aš jam būčiau nepalaujamai dėkingas ir nuolat jį su pagarba minėčiau?

Taip klausdamas savęs aš klausiu ir jus visus, kurių santykis su Antanu Smetona yra panašus į manį, o gal net ir blankesnis. Jeigu jį minėtų jo artimieji ar tie, kurie naudojosi jo palankumu ir malone anais laikais, kai jis turėjo galios, būtų visai suprantama, bet prie ko čia mes? Vadovėliškai imant jeigu jis yra didelis, tai ir minime. Iš tikrųjų gi mažas žmogus kaip aš, kaip kitas gali ir nesuvokti šitos didybės, abstraktus pristatymas jam nieko nesako ir dėl to visai nenustabu, kad klausama taip labai primityviai, bet drauge gyvenimiškai -- kas jis man? ***

Kasdien pasaulyje miršta tūkstančiai žmonių -- paprastų ir net

torijos aiškinimui daromos amputacijos.

Pilnai įvertinti, be abejo, reikia tam tikros laiko distancijos ir dvidešimtmečio laikotarpio sąlygos gal dar nepatenkina. Tačiau tai pradėti iš tikrųjų jaunėra per anksti, ypač kol dar liudinininkai (jy tarpe ir liudininkų žmonės) tebėra gyvi.

Sėdint minėjime, žvilgsnis vis krypto į A. Smetonos portretą. Ne tik žvilgsnis, bet ir mintys, kurių negalėjo surišti oficialios žinios. Koks jis buvo žmogus? Piktas, staigus, malonus ar lėtas? Koks jis buvo gražių moterų draugijoje? Koks jis buvo su draugais? Kokios buvo jo intymios mintys Lietuvos užsienio politikos ir padėties klausimais, kai prasidėjo Antrasis pasaulinis karas? Ką jis kalbėdavo su draugais ir artimiesiais bendradarbiais dėl mūsų kultūrinės ir ūkinės gerovės kėlimo? Ar mėgo muziką? Ar mėgo meną? Kokią. Ar turėjo "hobby"? Ir taip toliau, ir taip toliau.

Gal būtų, toks atviras savo minčių pasisakymas yra tam tikras sekimas Algirdu Greimu. Tačiau ar nepasigendame atsakymo mes visi, kuriems visas nepriklausomos Lietuvos gyvenimas ir visi jos veikėjai, valiuotojai, kūrėjai yra įdomūs kaip savos mylimos tautos ir jos praeities neatskiriama dalys? Negi šiuos klausimus bus priversti kada nors atsakyti duoti mūsų romanų rašytojai, susieti tik su menine, bet nebūtinai su istorine tiesa? Duoti atsakymus į šiuos klausimus privalo tie, kurie tai gali. Nereikia to bijoti, ir svarbiausia, nereikia bijoti tiesos, kuri žmogui, išbuvusiam Lietuvos prezidentu didelio pažangėjimo laikotarpyje, negali būti nepalanki, nežūrint paskirų detalių simpatišku ar nemalonu.

tokio masto ir dydžio, kaip mūsų prezidentas Antanas Smetona. Tačiau tas mūsų neliečia. Jeigu dar sensacingai miršta, tai gal kiek daugiau susidomime, bet greičiau ne to žmogaus mirtimi, kiek pačia sensacija. Bet gi kai miršta lietuvis, tegu ir niekad negirdėtas, mes ne tiek susidomime, kiek jo netekimą išgyvename. Kito mirtis nesukelia atgarsio, su lietuviu mirtimi savo viduje išgyvename skriaudą.

Klausimas -- kas gi jis yra man? -- drauge prilygsta klausimui, kas gi yra tėvas vaikui ar mokytojas mokinui? Jeigu jie mirė, jie atgyveno ir atliko savo, o aš vėl gyvenu savoju gyvenimu. Tačiau kaip besiteisintume, niekad neišsiginsime to, ką esame gavę iš tėvų ar mokytojų. Kitaip sakant, praeitis yra lygiai tiek pat mumyse gyva ir veikminga, kaip kad ir gyvenamasis metas.

Kiekvienas tautos narys yra suaugęs organizmas su savo tauta, ir kartą joje įaugęs, niekad nuo jos neatsiplėš savęs nesužalojęs. Mane ar tave riša tūkstančiai nematomų gijų su artimais ar tolimesiais tautos nariais, ir tai yra lemtinga mūsų visam gyvenimui. Gal būtų tos gijos, tie ryšiai tiesiog įtakoją mus dar iš tų laikų, kurių istorija nesurašyta knygais, bet jie tebėra gyvi mumyse. Ne istorija formuoja žmogų, bet žmogus kuria istoriją. Ir juo žmogus yra aktyvesnis, įtakingesnis, juo toliau ir plačiau siekia jo veiksmas ir sprendimai. Galėjo nebūti Mindaugo ar Vytauto, šandien gal ir mūsų nebūtų tokių kokių esame. Vyskupo Valančiaus veikla ir įminti pėdsakai dar ir šandien tebėra žymūs kiekvieno lietuvių dvasioje.

Visi gerai žinome, kad A. Smetona buvo akcijos žmogus. Ten, kur reikėjo kovoti, jis kovojo be rezervų, ten kur reikėjo spręsti, jis sprendė tautos gerovės vardu. Savu laiku buvo trintis: vienai laikė jį nesugebančiu vadovauti valstybei, kiti skundėsi, kad suvaržyti asmeniniai ar partiniai interesai ir t.t. ir t.t., bet niekad net iš atvirų jo priešų nebuvo suilaukta kaltinimo ar priekaišto, kad jis yra savanaudis arba kad jis būtų tvarkęs krašto reikalus neatsižvelgdamas į visos tautos interesus. Jo asmenybė ir jo įtaka buvo tokia ryški, kad buvo lem-

tinga visai tautai, o tai reiškia, kad ji buvo lemtinga ir tau ir man.

Kažkur teko skaityti, kad ir mokslininkai pripažįsta, jog vienas lašas vandens pakeičia vandenyno sudėtį. Geras palyginimas, bet jeigu apsiribosime tik lietuvių tauta, tai ji neprilygsta vandenynui, o tik tvenkiniui, ir prez. Smetona šiame tvenkinyje nėra įkritęs lašas, o greičiau visas kibiras, pakėlęs ne vientiktūrį, bet sukėlęs bangavimą, kuris pasiekė pačius tolimiausius pakraščius. Jis pasiekė ir mus, gal net ir mūsų vaikus. Tasai jo sukeltas tyvulavimas pastūmė mus -- mažus lašelius -- tokia kryptimi, kad gal net nesame pajėgūs keisti kryptį. Ar gerai tas buvo man ir tau, ar turim iš to naudos -- šito niekas negali atsakyti: istorija nieko neteisčia, nes tai ne jos galioje. Bet tik tiek aišku: jeigu šandien esame tokiais, kokiais esame, tai daug prisidėjo prie to ir Antanas Smetona. Mes visi priklausome vienai, didelei ir plačiai lietuviškai šeimai, tad ir iš tos šeimos kilusių vadovų, kūrėjų laimėta garbe puošiamės mes patys, kaip teisėti tos šeimos nariai ir kenčiamieji gėdą už tos šeimos sūnus palaidūnus.

Grįžtant prie temos, norėtusi ją baigti dar vienu klausimu, kuris jau savaime atsako į pradžioje pastatytąjį: ar mes skundžiamės ir gėdijamės lietuvišais esą, ar tuo didžiujamės? Jeigu skundžiamės, tai pasmerkime tuos, kurie kurstė lietuviybę ir per kuriuos mes patys esame lietuvišais, ir eikime namo statyti altorių naujiems dievams! Tačiau jeigu toji lietuviybė yra mūsų individualybės pagrindas, jeigu ji yra mums šventa ir brangi, kaip gyvybė, tai lenkime galvas prieš tuos, kurių pasišventimu ir pastangomis ir mes šandien tokiais esame -- jų broliais, jų siekimų dalininkais, jų testamentų vykdytojais. Jie yra tie švyturiai kurie saugo ir nurodo keliu klystantiems ir teikia pasipirtį jų idealo siekiantiems. Lietuvių tauta tokių švyturių turi daug. Ir Antanas Smetona yra vienas iš jų. Jų šviesa tebešviečia ir ja naudojames -- ir aš, ir tu.

Jis yra vienas iš tų lietuviybės kunigų, kurie lietuviybę skleidė ir ją įžiebė ir manyje, ir tavje. Jeigu ji yra brangi ir šventa mums, tai tokiais yra ir už ją kovojusieji ir jos kurstytojai. Per juos įgijome individualybę ir vardą, kaip tautos nariai. Ir tai yra be galo daug.

LAIŠKAI

K. S. KARPIS NAUJI
"WILD STATEMENTS"

Prieš kiek laiko K. S. Karpis, buv. Dirvos redaktorius, susižavėjęs kongresmanų Taft ir Feighan neseniai pasakytomis kalbomis, rašydamas Dirvoje teigė, kad tos kalbos esančios vertingesnės už visas iki šiol įneštas JAV Kongrese rezolucijas Lietuvos laisvinimo reikalu. Atsiliepiu laiškui, pažymėdamas, kad įstatymų projektai (šiuo atveju mūsų rezolucijos) yra aukštesnėje gradacijoje, negu kalbos. Pabrėžiau, kad kalbos negali jokiu būdu būti vertingesnės už įstatymų projektus. Virš minėtam K. S. Karpiaus teigimui prikerčiau anglišką išsireiškimą -- "wild statement".

Į mano laišką Dirvoje K. S. Karpis reagoavo ilgu straipsniu (kovo mėn. 27 d. Dirva). Tame straipsnyje K. S. Karpis paliesdamas visą eilę įvairiausių problemų, padaro mane "autoriumi" teigimų, kurių aš niekad nesu pareiškęs. Daro spėliojimus apie mano teigimus, kuriuos aš ateiityje galėsiu pareikšti. Čia K. S. Karpis papylė kaip iš kibiro visą eilę naujų "wild statements".

Aš nemėginsiu duoti paaiškinimų dėl "savo" pareiškimų. Mano pareiškimo, kad įstatymų projektai yra visad svaresni už bet kokias kalbas -- K. S. Karpis savo straipsniu "nesugriovė". Jo peršamų ir primetamų man pareiškimų, kurių aš nesu padaręs, nė nemėginu savintis. Rezolucijų reikalu, be abejo, dar ne kartą teks pasisakyti. Pasisakysiu, kai visas rezolucijų pravedimo žygis to reikalaus.

Leonardas Valiukas
Los Angeles

IŠ TUŠČIO PILSTYMAS Į TUŠČIĄ

Iš vienos pusės Karpis, iš antros Valiukas ir Jurkus, užvedė ginčą -- kalbos ar rezolucijos.

Karpis perdavė labai vertingą ir turiningą kongresmano pasakytą kalbą labai artimą mūsų jausmams. Bet tame pačiame straipsnyje jis visiškai paneigia rezolucijų reikšmę. Karpis sako, tokių rezolucijų tūkstančiai guli kongresmanų stalčiuose. Ir nesiteiravęs, taigi ir nežinodamas noriu tvirtinti, kad tame tūkstantyje gulinių rezolucijų yra ir Karpiaus rašytų... Ir dar daugiau, noriu daryti spėjimą, kad ateityje, jei Karpis vis plūduriuos, kaip ir dabar visuomeninio ir politinio veikimo visuomenės priešaky, neišvengs nerašęs naujų rezolucijų... Nors neturint pilnos garantijos, koks jų likimas bus.

Tas pats būtų pasakytina ir dėl Valiuko ir Jurkaus paneigimo įvairiomis progomis pasakomų kalbų. Jos reikalingos Kongrese, mūsų ruošiamuose minėjimuose ir kitomis progomis. Valiukas ir Jurkus rūpinasi ir rūpinasi, kad atitinkamomis progomis aukštesnio rango politikai ne tik kad dalyvautų, bet ir kalbas pasakytų...

Mūsų tokia dalia, kad turime išnaudoti galimai daugiau visas priemones patraukti savo pusėn aukštąsias politines sferas ir išlaikyti gyvą lietuvių tautos nepriklausomybės siekimą.

Jeigu nuneigsim rezolucijas, nuneigsim kalbas, analogiškai einant, nuneigime ir memorandumus, audienijas, ir pamatysime, kad bepalikom prie lenciu gėlio, o gal ir tą laikysime įkyrėjais.

Ginčams iškilus į viešumą atsiranda tik pagrindas skeptikams į viską numoti ranka.

A.J.

Elizabeth, N.J.

Dirvoje galite įsigyti ar užsisakyti šias naujai pasirodžiusias knygas:

Vytauto Alanto 9 Dramos Vėikalai -- 5 dol.

Pulgio Andriūso Parienos povandeniu -- 1.50 dol., kietais viršeliais 2 dol.

Prano Pauliukonio Tautos istorijos mokymas -- 2 dol.

STATE FARM
THE BEST FOR LESS!
Frank Zapolis
3208 1/2 W. 95 St.
CHICAGO, ILL., 60642
Phone: GArden 4-8654

GUŽAUSKŲ
BEVERLY HILLS
GELINYČIA
GĖLĖS VISOMS PROGOMS
2443 WEST 63rd Street
Chicago, Ill.
Telefonai:
PR 8-0833 ir PR 8-0834

SAVINGS DEPOSITS RECEIVED THROUGH APRIL 10th WILL EARN INTEREST FROM APRIL 1st

WE WELCOME YOUR DEPOSITS

The Cleveland Trust Company
THE BANK FOR ALL THE PEOPLE
MEMBER FEDERAL DEPOSIT INSURANCE CORPORATION

AKIMIRKOS

BRONYS RAILA

Šventadienis už miesto

Kai grįžau iš anų atostogų po Chicagos apylinkes, vėlai rudenop gavau Marius Katiliškio naująją knygą. Emus ją vartyti ir netrukus su dėmesiu įsiskaityti, man dar ryškiau prisiminė mūsų pasikalbėjimai vidurnakčio ruke Taboro Farmoje. Tų atsiminimų akimirkos staiga šviste sušvito, ir pajutau lyg geriau suprantas autorių ir jo knygą, lyg radęs raktą į svirną su visais jo lobiais, skausmais, laimėjimais ir netesėjimais.

Mūsų literatūra turėjo stiprių talentų, nors gal dar ne vieno galutinai išbaigto nes nesuspėjusio ar negalėjusio išsirtpti saulės atokaitoje ir ligi kvapniausio laipsnio išnakti ramiam ir laisvame savo tautos būvyje. Todėl mūsų literatūra buvo ir dar ilgai liks kitokia, negu daugelio kitų didesnių ir laisvų tautų. Šis praeikimas ir tragika lygiai lydes Katiliškį ir kiekvieną. Bet vis dėlto mūsų dailiojoje prozoje ne daug būta tokio intensyvumo prošvaisčių, kur taip veik nebesuvaldomu srautu lietųsi poezija, kenčiančios širdies virpėjimai, ironiškos šypsenos ir sarkastiški nusikvatojimai, turtinga kalba ir racionaliai perkurtos jos formos ir kur autentiškas žmogus taip dramatiškai rungtųsi savo didelių ar mažų pralaimėjimų akivaizdoje.

Šios rūšies bruožų apstu ir "Šventadienyje už miesto", septyniolikos novelių, kaip jis pats mėgsta sakyti, apysakų ir vėliausiam rinkinyje.

"Kas beliko iš ano pavarario žvaigždėtųjų sapnų?" klausia Katiliškis, vaizduodamas vieną mūsų pabėgėlių didžiojo "egzodo" iškarpa Vakarų Vokietijos stovykloje. "Tereikėjo pereiti rajoną ir, sustojus prie tu erzinčių grupelių, pasiklausti, kad bėgtum galvą susiėmęs. Bet lūkestis neturi ribų, neturi apybrėžų -- jis klasingas ir vinklus. Mūrų kamertuose, sandėliuose, barakuose, palapinėse ir rūsiuose tūnojo visas pasaulis -- mažas pasaulis su skurdu ir sumenkėjimu, su baigiančiais nutrupėti buvusios didybės vėriniais. Didelis pasaulis -- su gimstančio kūdikio riksmu, su mirstančio agonija, su meilės ir neapykantos liepsna, su ilgesiu, kaip žvaigždžių takas. Tik reikia nueiti ir pasiklausti, ką kalba tie du seniai kryžiaus aikštelėje, paguldę lazdas ant suolo..."

O ką kalba "tie du seniai" savo paširėje, eigučiai ir girininkas?

Tai kalba pats Katiliškis, tai kalba tūkstančiai iš mūsų kai vienas iš anų bėglių nebegali susivaldyti neišsipašakodamas: "Mes, miško žmonės, nelengvai skyrėmės. Iš palaukių, iš

pavėsingų pasodų buvome išskelti ir mesti į griuvėsius, į fabrikų geležinius nasrus. Kartais naktį pabundu, ir man pasirodo, kad žėruojanti lava nori mane apsemti. Bijau liejyklų. Šiurpas krato, pagalvojus apie kasyklas žemės viduriuose. Ir tegul jie mokėtų man gryno aukso nugetais... Aš užaugau saulėje, man šnarėjo javi plačiose dirvose, ošė, gaudė mūsų miškai".

Tai tik pora brėžinių, tai fonas, kuriame Katiliškis atskleidžia mūsų žmogaus dramas. Ir tuomet čia linksmai, ten graužiai, rimtai ar vėl juokaudamas jis kasasi prie aruodo "savo žemei pavaizduoti", ne vien poetine, bet ir, jo žodžiais tariant, "tiesiogine prasme iki fiziškai varginančio skausmo", po kurio sunkiu krūviu jis jaučiasi gniužtas.

Bet čia derėtų dar kiti pavyzdžiai, literatūrinės kūrybos požiūriu svarbesni ir esminiai, -- tai rašytojo maniera ar būdas sukurti gyvą žmogų laiko tėkmėje ir aplinkos rėmuose, suvesti dermen aktorių ir scenoizdą, išlaikant vaizdavimo priemonių tautumą ir sveiką proporciją tarp gamtovaizdžio, herojaus veiksmų ir jo istorijos vėžių. Turiu įspūdį, nebe nuo dabar, kad ši problema Katiliškiui yra itin svarbi ir dar neišspręsta.

Štai pastraipa iš "Kaimiškos detalės", taip erotiškai gundančiai dailininko Algirdo Kurausko piešiniu pavaizduotas pirmame knygos puslapyje. Tai išsirusios kaimo merginos slapas susitikimas su savo berniūliu vieną šeštadienio naktį meilės burtų pritvinkusiame sode.

"O jaunas mėnuo tuo tarpu vis giliau grimzdo į sodo tankmę. Ir iš pažemės į skandino vidunakčio miglos ir nesibaigiantis, begalinis varlių kurkimas. Tūkstančių balsų klegėjo liepos naktis, apsalusi šieno kvapimui, ir kledėjo girtybėje uogų sultimis. Iš aukštų piliarožių, iš smidrų krūmų šliaužė šešėliai, ir jie tarytumai kuždėjo. Visur tik šmeižėsi ir vaidenosi tamsūs pavidalai, ir visas vasarvėžio nakties pasaulis kupėjo prisipildęs jais. Valė sėdėjo ant suolo po vešliu atve-medžio krūmu, apkabinusi kelius rankomis ir galvą padėjusi ant jų. Juoda ir tiršta jos plaukų srauja dengė trūdusias blauzdas. Ji žvelgė iš pažemių augštyrų į medžių viršūnes, į blyšką dangaus erčią, nusagstytą šviesomis žvaigždėlėmis, tarp kurių gumšėjo milžino silueta. Ir ką ji sakė, buvo žodžiai jam, išdainuoti ilgesio ir džiugesio vakarais.

- Pasilenk prie manęs, kad galėčiau paglostyti tavo plaukus..."

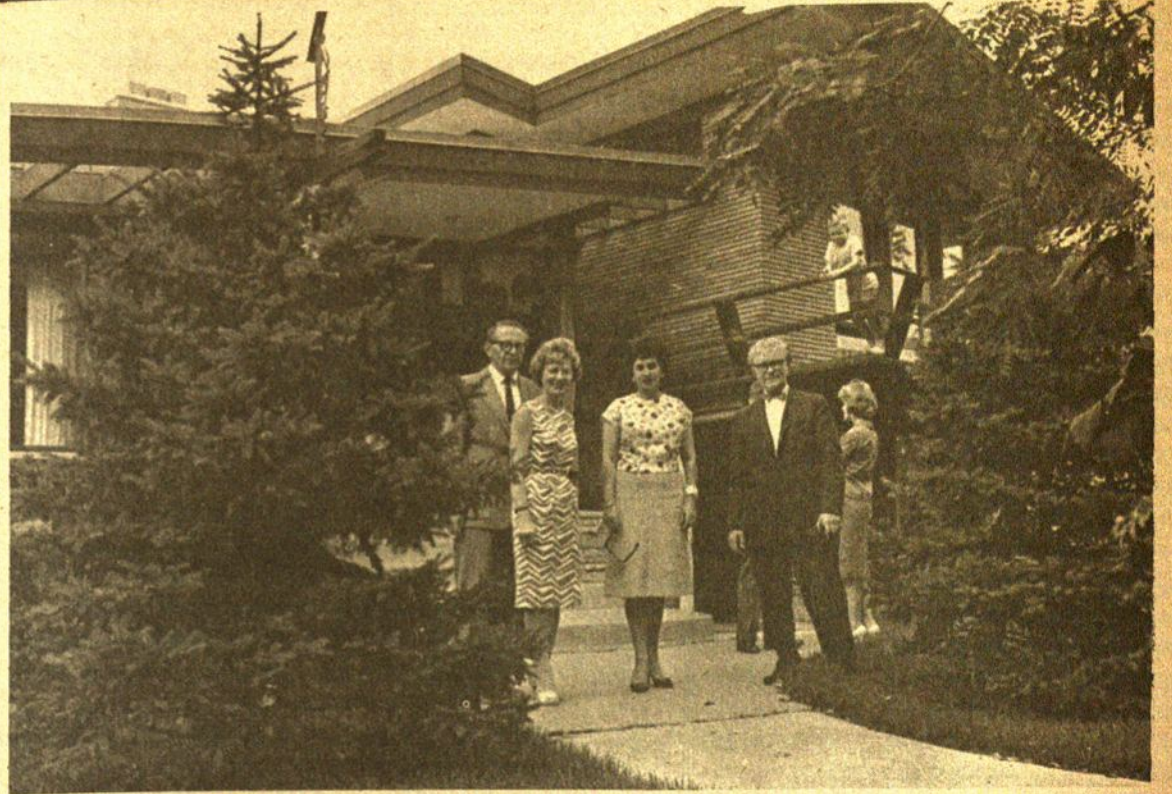
Tokia pastraipa parinkta ne specialiai, ir panašių galima būtų cituoti šimtus, yra būdinga visam Katiliškiui, jo romanų ir novelių kalbai ir stiliui, jo kūrybos būdai ir manieroms. Ir šioji, man rodos, būtų galima priskirti prie teigiamųjų pavyzdžių. Sutirštinta ir perkrauta gal tik truputį, ji tačiau vykusiai, vaizdingai ir šiltai atskleidžia gily san-kabinumą tarp lietuviško žmogaus ir jo gamtos, teisiogiari ir logiškai įjungia herojų į jo betarpinę aplinką.

Daugelyje kitų puslapių tokio saiko ir darnios proporcijos imtume pasigesti, ir tati jau yra lygiai panašiai nurodę du ar trys mano skaityti "Šventadienio" kritikai, pvz. Londono "Europos Lietuvoje", su kuo tegalėčiau visišškai sutikti.

Ir šiandien man aišku, kodėl. Rašytojo gimtosios žemės vaizdų ir žmonių, atsiminimų ir išgyvenimų, poetinio jausmo ir tiršto temperamento aruodas yra taip pilnas ir sunkus, kad vos vos beįmanoma įstengti po tokiu krūviu nesugniužti.

Katiliškis -- tai ryškiai priešingybė ne vienam kitam mūsų rašytojui, čia "tremityje" ar anapus. Kai nevienas jūtarpe bėdina išėsk ir nesuranda nei šviežių žodžių, nei spalvos, ar be kontrolės išpila vandenynus skystimo ir banalybių, su neišgalastu skaptuku veltui mėgina gremžti sodresnius charakterius, o skaitytoja dominančios ir svarbios istorijos išpynimas taip ir lieka nepasiekiamu idealu. -- Katiliškis būtų kaip tas Arabijos šeikas, suburtų staltiese. Atrodo, jam užtenka tik pasakyti: atsiskleisk, ir prieš tave lūža puotos stalias turtingiausias valgiai ir įmantriausias gėrimai, žiba kristalo taurėmis ir porcelanu, maudosi rožių žieduose ir tarp girliandų. Ir tuomet įvyksta paradoksas: perteklius pagimdo pavojų virstį yda.

Kas daug turi arba kam daug duota, iš to daugiau ir reikalaujama. Bet vargu šis gudrus moralistų dėsniis tikty mūsų atvejui. Reikalauk iš Katiliškio, tai reikiška, -- duok jam daugiau laisvo laiko, geresnės sąlygas ir taip toliau. O ką mūsų visuomenė ir aplinka dabar gali duoti lietuvių rašytojui? Ką, -- špygą? "Gerai, tegul kas pasikeičia su manim vietomis", -- pasakė tuomet jis apie tokius visokius reikalautojus, mudiem kalbantys prie šv. Juozapo upės...

Dirvos bendradarbis Bronys Raila su poniu, lankydamiesi Chicagoje, svečias arch. Muloko šeimoje. Nuotraukoje Br. ir D. Railai su arch. J. Muloku (dešinėje). Arch. J. Mulokas yra suprojektavęs koplųstulpį, kuris statomas Pasaulinėje Mugėje New Yorke ir ten pasiliks visam laikui puošdamas parką net ir mugei užsidarius.

Ir, tiesą sakant, iš Katiliškio man norėtųsi reikalauti ne daugiau, o mažiau. Mažiaubarokinių puošmenų, mažiau būdvardžių ir epitetų, net mažiau tų žmogų užgožiančių tirštos gamtos lėbavimų, trim žodžiais -- negalėstinog stiliaus kontrolės. Literatūrine prasme, sumažinimas čia turbūt reikštų padidimą. Prašau atleidimo už vieną tos rūšies mano savavališką pasielgimą. Neseniai buvau paprašytas Kalifornijos universiteto Dr. M. Gimbutienės lietuvių kalbos kursui atlikti į juostelę keletą įkaltėjų studentams -- porą pasakų, liaudies dainų, gramatikos taisyklių ir vieną novelę. Novelei man buvo duota tik apie 20 minučių laiko. Pasirinkau iš šio Katiliškio vėliausio rinkinio "Prasilenkimą". Per ilgai man duotam laikui, tad ėmiau trumpinti, braukti nebūtinias vietas. Kai po to juostelės įskaitymą perklausiau, man rodos, nebuvo padaryta jokios žalos ir galbūt net tvirčiau skambėjo.

Stiliaus problema rašytojui yra ne mažiau svarbi už žmogaus ir visokius idealus. Pvz., kanadietis Morley Callaghan savo šiaip jau silpnai ir nuobodžiai išsemlintuose memuaruose "That Summer in Paris" pasakoja apie jo susitikimus ir pokalbius 1929 metais su F. Scott Fitzgerald ir E. Hemingway. Pastarasis jam aiškino, kad "barokinis" literatūros stilius, pagrįstas žodinėmis vaizdų ir išgyvenimų puošmenomis, mūsų laikams esąs netikras, dirbtinis, afektuotas. Mūsų laikams geriausiai dera aiškus, tiesioginis, nuvalytas sakymas (statement). Išskyrus "Seną ir jūrą", man Hemingway prozų stilius visada atrodė per šaltas, per sausas ir per mažai po-

etiškas, bet Švedų Akademijos patrakę barzdočiai vistiek jam vėliau paskyrė Nobelio premiją.

O Tíme magazino teatro kritikas, neseniai rašydamas apie pjesę iš anglų poeto Dylan Thomas gyvenimo, vėl kitaip pasisakė maždaug tuo pačiu klausimu: "Lyrinio poeto bėda (torment) yra ta, kad lyrinė poezija iš esmės yra jaunų žmonių išsiskakymo forma. Ateina laikas, kada į pasaulį tenka labiau žiltrėti išminties, negu nusistebėjimo akimis"...

Ir pabaigai -- mažas atsiminimėlis apie kitą lietuvių šaunų rašytoją, žemaitį, labai rafinuotą ir bajorišką, galbūt kiek mažiau gabų, bet iš esmės didžiai giminingą daugiau nei visa generacija už jį jaunesniam Katiliškui simagorui ir, "sužiedėjusiam mūzikui iš kalnėnų žemės".

Kai 1922 m. Jurgis Savickis išleido pirmąjį, sakydm, ekspressionistinių novelių rinkinį, vardu "Šventadienio sonetai", tai

DETROITO IR APYLINKIŲ LIETUVIAI KLAUSO LIETUVIŠKŲ MELIODIJŲ RADIJO PROGRAMĄ

iš Detroito WJLB stoties -- banga 1400
šeštadieniais nuo 4:30 iki 5:30 p. p.

Pranešėjai: ALGIS ZAPARACKAS
ir PATRICIA BANDZA.
Vedėjas -- RALPH J. VALATKA.

15756 Lesure, Detroit, Mich. 48227
Tel. BRoadway 3-2224

ŽIEMA

Marius Katiliškis

Iš premijuotos knygos ŠVENTADIENIS UŽ MIESTO

(3)

Karčias jo nuotartis nutraukė vidun įvirdamas kaimynų berniokas. Moterys jį vadino toliau, prie stalo.

-- Su šventėm sveikinu. O sniegelio, tai kaip miltų Griciaus malūne, kad jį kur keturiolika! Išbristi nebegalima, -- traškėjo svečias, pas duris šluotražiu daužydamas nuo kojų sniegą. Gerokai užlupęs alaus, puolė Ambrazą purtyti:

-- Nesirodai niekur, Ambrazai, kaip Šakarniaus Seilius, būdoje susitraukęs. Dėkis kepurę ir maunam pas mus. Alaus tai nepieksi. Nuo galvos po uzboniuką, ir traukiam į Raubonis. Mokykloj vakarėlis yra. Ar negirdėjai?

-- Rodos, kad mergos mėnavojo, -- Ambrazas nespėjo visko nė suvokti, nes vaikiš telžė toliau:

-- Tai, sakau, pardavęs buvai dušią Raizgiui už tris skatikus, ir kas pakluonėse darosi, nebežinau. Nu tai vilkis kailiniais!

-- Kad, vyrel, tokioj darganoj... Į ką pavirsi?

-- Ak, tu, pone karaliau! Panaitė mat, iš tijatro. Kraujais lyty, ugnim snigtų! Žinai, kad vilką kojos maitina. Eini gaunąs -- eini negaunąs, o eiti visvien reikia. O tu, Mortel, ar niekur neketini? Tai varyk tą kelmą. Apsamano, kaip senis Jierka bobnyčioj.

-- Kad jis, mat, Juzel, neištyeiklių. Galėtum nueiti pas žmones. Apsivilk marškinius naujus. Kaip čia va, dabartės... močiai pagailo stnaus. Didelis, stambių kaulų, tamsaus, vėjų nugairinto vėido, sėdėjo ant suolo ir lėtai šypojojosi, negalėdamas gyvai pritarti Juozo gundymams, nė atsisirti. Sesuo išėmė iš skrynios baltus, kaip sniegas marškinius.

-- Apsivilk. Ir duok, parišiu kaklaraistį.

-- Ką čia, Morta. Bus gerai ir su megztiniu.

Užsimetė vatinį pusšvarkį, užsimaukšlino zuikinę ant ausų ir patraukė.

O pas kaimyną, nori -- nenori, turėjo išdėti atsakančią skaičių stiklinių, kad nebūtų pustumo ir pasaulis atrodytų šviesesnis. Tada būrelis dainuojančių vyrų nubrido šiliniuodami po tiesumais, pasinerdami iki pažastų grioviuose, pasivoliodami palaidame kaip pelenai sniege, mokyklos link. Šaltis spaudė, bet buvo linksma ir smagu.

Ten jau derino muzikantai savo stygas ir pusberniai būriavosi prie durų. Kituose kiemuose ūkavo geriančiųjų balsai. Muzikantai pradžiai surėžė suktinį, ir po jo šokiai jau ėjo kaip reikiant.

Ambrazas murksojo netoli griėžėjų, atsagsagstęs, kepurę įgrūdęs kišenėn. Išgertas alus jį snauduliu veikė, ir šokti jis nė nemano. Ir kitiems, rodos, dar truko drąsos, ir Juzė, vadovavęs savo būreliui kusė dar eiti nugerti. Patsai Rudokas anądien, malant salyklą, vadino užteiti. Tai kaip jie gali to neišnaudoti?

Nu gerai, Iši gerti, tai nugerti. Tam juk ir šventės. Ambrazas nesipriešino. O Rudoko troboje užė pikčiau, kaip širšių kulėje, ir blivė visokias dainas, kad lempa ugnies stulpu kilščiojo ir taikėsi užgesti. Netrukus įsivertė vidun Raizgis Petras. Gėrynės ėjo plačia vaga, traškiai ir gausiai. Nieko čia netrūko ir niekas nesiskundė dėl alaus stiklinės -- jis liejosi per kraštus nuo stalių. Petras jau tutinėjo, kepurę užlaužęs ant ausies. Iš kišenės kyškojo butelio kaklas.

-- Kur gaspadorius? Ei, Rudokai! Tu pas mane -- aš pas tave. Tavo alus -- mano šnabė! Tai bus nugerta, kurio velnio! -- rėkė voždamas ant stalo degtinės butelį. Rudokas, per dienelę akis užsipykęs, mažai ką beprimatė, o sėdė šalia ir galvą panėrė:

-- Ko man negerti su tavim Petriukai? Žentel...

-- Ogo, go... -- žvengė Petras. -- Mano baltkartis atsako. Tik sėdau į važį ir kaip vėjas per pusnį! Tai išgerkim, dėde!

Ir gėrė, ir dainavo, ir tauškė niekus. Ambrazas kiutojo kėrtėje. Patsai nesiekė stiklinės, bet kai sildė, gėrė nesivaipydamas. Ir vėl nieko. Jis kažin kaip sukosi į šoną ir negalėjo klausytis girtu Petro žvernojimų. O Petras, tačiau, jį patėmijo ir pakilęs žengė su stikline.

-- Ambrazai, ar nenori kartais susigerti su savo gaspadorium? Ką?

-- Toks tu man gaspadorius...

Petras, laistydamas degtinę, plavinėjo po aslą.

-- O ką tu man padarysi? Aš gaspadorius, ir kvit. Nespėjau pareiti iš pulko, ir pamušiau tavo Julę. Or, tau ir išgrauš.

Ambrazas sujudėjo ir kietai suspaudė stiklinę. Tai, kad į tuos dantis paleidus, tai nebesurankiotų nė keliais eidamas, gyvatnapis. Jis sukando lūpas ir pastatė stiklinę savo vieton, tepasakęs tokiu pat lėtu balsu:

-- Nelaidyk liežuviu susimildamas. Nebaidyk išvirkščiais kailiniais.

-- O kas man užgins? Ar aš ne tėvūnaitis? Baltkartis žvengia prie tvoros. Krentu į važį, ir dui! Veršius!... Ogo, go, go!.. Gali man papditi.

Mažai jis ir besilaikė ant kojų. Šilitinėjo po aslą ir tauškė, kas ant seilės užėjo. Juzė mynė Ambrazui ant kojos ir kumštė į šoną:

-- Mauk į vamplis tam kiauruodegiui! Ko jis čia?

-- Neprasidėk, Juozai. Sėsk. Žinai, kad su durnu -- du turgu, -- draudė Ambrazas.

-- Tai ko jis amby jieško?

-- Nesinori veltis su tokiu paršu. Nusibaltos nosį ir pats. E... Dūmai, tvanka, alaus ir degtinės tvaikas žemoje grįčioje ėmė stačiai žadą. Ant širdies darėsi šleikštu. Ir panėd Ambrazas prasišvėdinti, ir nežymiai pasieniu išslinko, ir tik telefono stulpai ir pakelės krūmeliai leido laikytis krypties. Ambrazas stūmėsi virš kelių ir dar giliau pasinerdamas, ir prakaitas sunkėsi iš po kepurės. Ko jis čia atsibeldė? Petro tauškaly jis gana prisiklausęs ir taip. Jis davėsi kaip avinas vedamas ir dabar turi bristi per pusnį. Spjaudėsi ir nūrė, ir pyko ant savęs. Būtų bent trenkęs į snukį tam palkusui, kad atsimintų savo krikštynas. O tačiau, kaip sutikęs senį pažitūrėsi į akis? Iš to kiemo jis blogo nebuvo patyręs, jei ne tas.

Ambrazas nebuvo pratęs dejuoti ir skūstis savo bėdomis. Ir gal dėl to slėgė širdį didelis sunkumas, ir toks šaltis smelkėsi vidun: toks tamsus, laukinis, neapmatomas, kaip tie žiemos nusiubti laukai, kaip mirtina, negyva sniego pūstynė. Jis stūmėsi pasidavęs priekin ir trško greitiau pasiekti namus.

(Bus daugiau)

Maceinos NIEKŠYBĖS PASLAPTĮ perskaičius

Blogis yra senas ir ištikimas atskiro žmogaus ir istorinio žmonių vyksmo palydovas. Du priešingus savo esmę pradus -- gėrio ir blogio -- randame senosios Persijos gyventojų pasaulėžiūroje, kur vyksta amžina kova tarp dvasinio žmonių priešų Arimano ir šviesos ir gėrio principo Ormuzdo. Blogio ir gėrio problema jau yra svarstoma ir antikinės Graikijos filosofų -- Sokrato, Platono, Aristotelio, kurie šiuos du pradus sieja su išmintimi, žinojimu ar jo stoka (plg. J. Maritain, La philosophie morale).

Kas gi iš tikrųjų yra blogis? Stoka žinojimo, stoka išminties, stoka tobulumo? Gal jis yra nebūtiškas, kaip teigia vokiečių teologas J. Scheeben, kuri tačiau turi antgamtinės reikšmės? Bet gi, J.P. Sartre žodžiais, nebūties nėra, nebūtiškas turi gramatinę daikto formą (plg. L'etre et le neant).

Blogio problema yra centrinė tema ir V. Solovjovo "Trumpo pasakojimo apie antikristą" knygos, kurios plati ir gili istoriosofinė filosofinė - teologinė interpretacija, paremta aštriu žvilgsniu į šių dienų gyvenimo dvasią ir jos reiškinius ir sudaro A. Maceinos "Piktybės Paslapties" pagrindą.

V. Solovjovo supratimu, jo istorinio žmonių vyksmo vizijoje blogis yra tikrovinė piktą jėga, kuri savo šėlimu ardo mūsų būtį. Visas istorijos vyksmo vaizdas jam atskleidžia ateisniojo antikristo šviesoje -- sub specie antichristi venturi, ir istorija užsibaigia didžiausiu blogio triumfu žemėje, bet drauge ir jo galutiniu žlugimu.

A. Maceina "Niekšybės Paslaptimi" skyrius po skyriaus atskleidžia šią antikristinę dvasią, įsiveržusią į žmonių istoriją, kurios prologas yra prasidėjęs danguje ir kuri yra Dievo ir žmogaus veikimas laike. Žmonių istorija kaip religinis vyksmas asmeniškai įvyksta Kristuje. Tačiau istorijoje išryškėja ne tik Kristaus, bet ir antikristo, velnio palaikymo ir sustiprinto vaidmuo. Istorija tad yra ne tik gesta Christi per homines -- Kristaus darbai per žmones, bet ir gesta diaboli per homines -- velnio darbai per žmones, kuris yra sąmoningai apsisprendęs prieš Dievą.

Gili "Niekšybės Paslaptis" antikristinės dvasios analizė atskleidžia jos esmę, nurodo jos ženklus, veiklą ir karalystę, šiuo Bažnyčios persekiojimą ir pagaliau antikristo demaskavimą bei Bažnyčios grįžimą į pradžią -- naują sužydėjimą. Iš A. Maceinos knygos iškyla ryškūs, piktybės motyvuotas antikristinės dvasios vaizdas. Dar daugiau -- pats

VACYS KAVALIŪNAS

antikristas, realus, veikiamų mūsų dienų gyvenime. Jis, prisidengęs gerų darbų šydu, yra pilnutinis savimyla (kiekvienas savimyla -- velniui kelias į istoriją), stengiasi išjungti Kristų iš istorijos vyksmo, padarant jį "tik istorijos objektu, bet ne jos pradžia, centru ir pabaiga" (89 p).

Kad velniškai veikla būtų sėkmingesnė, kad lengviau ir greičiau užimtų istorijoje Kristaus vietą ir Dievo idėją išrautų iš žmogaus sąmonės, antikristas prisidengia kultūros pažangos, minties laisvės, asmens vertinimo ir įvairiais kitais vardais. Tam ypač tinka politinės priemonės. Bet tik valdžios antikristui maža -- jis trokšta ir žmogaus meilės. Kad jo pergalė būtų pilna, "jis ryžosi pareikalauti iš savo valdinių meilės" (173 p.). Pareikalauti jėga ir prie varta.

Šiai antikristinės meilės prievarta pailiustruoti A. Maceina pasinaudoja keliomis nuotrupomis iš George Orwell knygos "1984" (ne "1948") kurios vyr. personažas Winston Smith žiauriausiomis teroro priemonėmis priverčiamas pamilti Didįjį Brodį.

Solovjovo antikristo karalystė turi ir savo evangeliją, parašytą velnio įkvėpimu. Jos siekimai gražūs: vienybė, gerovė, linksmybė. Tačiau visa toje karalystėje, nors ir paslėpta po meilės kauke, yra niekšiškausias melas -- neapykanta yra pagrindinė jos žmonių santykių forma.

"Visa antikristo kova iš tikro yra nukreipta ne tiek prieš Kristų, kuris sėdi Tėvo dešinėje, kiek prieš Kristų, kuris skleidžia istorijoje, kitaip sakant, prieš Bažnyčią" (233 p.). Tad ir jo tikslas išstumti Bažnyčią iš gyvenimo, uždrausti žmogui krikščioniškai gyventi ir veikti. Antikristui ir pats buvimas krikščioniu jau yra nusikaltimas. Tad ir visiškai nuosekliai, kad antikristo karalystėje Bažnyčia persekiojama, nes "velnio kova prieš istorijoje besiskleidžiantį Kristų yra pagrindinis ir pats giliausias Bažnyčios persekiojimų pagrindas" (244 p.).

Atrodo, kad čia A. Maceina, kalbėdamas apie besiliejančią krikščionių kraują sustoja ne tik su ypatingu dėmesiu, pabrėždamas žudymo kaltės didumą, bet ir su giliu skausmu: žmogžudystė Naujame Įstatyme yra tiesioginis Kristaus užgavimas, ir "kiekviena žaizda Jo Kūne savime kruvinu šauksmu nuaidi per visą istoriją" (257 p.). Žudymas artina istorijos pabaigą, ir teismas ir kerštas už pralietą kraują tikrai ateis.

Perskaitai A. Maceinos "Niekšybės Paslaptį" ir susimąstai. Ir mąstai ilgai. Stebiesi ryškia Solovjovo ateities vizija ir gilia ir gyva A. Maceinos jos analize.

Galima kai su kuo ir nesutikti. Galima kiek kitaip žiūrėti ir į istorijos vyksmą, net ir krikščioniškai jį suprantant -- ji žmogaus ir Dievo valios susitikimo laukas (plg. J. Maritain, Pour une philosophie de l'histoire). Galima istorijoje žiūrėti sutemas ir prašvitimus, kaip pvz. juos mato jau čia minėtas J. Maritain savo "Le crepuscule de la civilization", kur antikristinės jėgos taip pat dūskata prieš Kristaus veikimą istorijoje. Galima ir netikėti mistiniu pradū istorijos vyksme, ar kai kur staptelti dėl smulkmenų ir nesutikti pvz., su autoriumi Renaną neigus Kristaus istoriškumą (72 p) (Renano knygos "Vie de Jesus" Kristus - aukšta žmonių kelio kolona, tik ji nesiekia dangaus -- nėra joje nei Kristaus tebeklų, nei jo prisikėlimo). Tačiau negalima nesutikti, kad

skersinis antikristo dvasios pūvis yra tikslus ir jos analizė yra ryški ir gili. Ir negalima nematyti, kur šiandien ta antikristinė, antižmogiška, antikultūrinė dvasia yra sukoncentruota. Negalima nematyti naujos religijos (plg. C. Milosz, La Pense Captive) pastatų bokštų, iš kur skelbiama niekšybės evangelija, kur melas vadinamas tiesa, vergija -- laisve, niekšiškausia okupacija -- išlaisvinimu, šlykščiausias žmogaus pažeminimas -- jo vertės iškelimu, skurdas -- gerove.

Taip, antikristas yra, ir jo dvasia sparčiai skleidžiasi. Ir ta farizejinė pasaulio tyla, negirdinti milijonų kančios šauksmo, yra persunkta antikristine dvasia...

Baigiant įspūdžius, norėčiau pastebėti, kad lietuvis skaitytojas, kuris prieš devyneris metus pavydėjo vokiečiui skaitytojiui "Das Geheimnis des Bosheit", šiandien tikrai gali džiaugtis A. Maceinos "Niekšybės Paslaptimi". Savo idėjomis, turiniu ir forma -- gražia kalba, tikslu žodžiu, taisyklingu sakiniu -- "Niekšybės Paslaptis" prisijungia prie gerųjų mūsų knygų šeimos.

LIETUVIŠKOSIOS DRAMOS CHICAGOS SCENOJE

Šį savaitgalį Chicago lietuviai turės progą stebėti dvi lietuviškas dramas -- "Pypkę" ir "Žaliojo Lankelė". Dvi to paties autoriaus dramos viename spektaklyje, atrodo, gana retas dalykas mūsų teatrinėje gyvenime?

Raimundas Mieželis

-- Lietuvių Teatras "Atžalynas" Chicagoje artimu laiku stato Jūsų dvi vienaveiksmes dramas -- "Pypkę" ir "Žaliojo Lankelė". Dvi to paties autoriaus dramos viename spektaklyje, atrodo, gana retas dalykas mūsų teatrinėje gyvenime?

-- Pati vienaveiksmės dramos forma yra ne taip jau dažnas paukštis mūsų dramaturgijoje. (Šia proga prisimena priešinąs atvejais: dar nepriklausomybės laikais vartytos kai kurios mūsų dramos -- penkių veiksmų tragedijos kelioliko puslapių). Tad gana neįprastas ir kelių vienaveiksmių dramų spektaklis. Tačiau tai jokia keistenybė. Dabarties Vakarų, ypač vad. avangardinis, teatras yra pilnas tokių spektaklių. Ir neatsitiktinai: kai kurie dramaturgai siekia savo kūryboje kuo didesnio kondensuotumo, o su jais dirbantieji teatralai -- spektaklio įvairumo.

-- Kodėl Jūs apskritai daugiausia koncentruojatės dramoje?

-- Drama man yra tai, kas poetui -- poezijai, romanistui -- romanas ir t.t. Tad čia ne tiek koncentravimosi klausimas, kiek autoriaus identifikavimasis atitinkamu žanru, tikint, kad tasai žanras natūraliausiai atitinka jo kūrybinę prigimtį.

-- Ar Jūs savo kūryboje kiekvieną dramą suprantate ir rašote kaip specifinę individualią problemą bei konfliktą, ar jos yra vystomos bendra tema?

-- Suku galvą dėl tos dramos kurią rašau. Ir taip jau rankos pilnos. Tačiau tai dar nereikšima, kad kiekvieną parašytą dramą galima griežtai atsietai, tartum tvora atitverti, nuo kitų. Kiekvieno rašytojo kūryba sudaro daugiau ar mažiau vientisą vienetą, kuriam paprastai būdinga tam tikri bendri bruožai, kartais, tiesa, ne taip jau lengvai apčiuopiami ir suformuluojami. Kažkas yra pasakęs, kad autorius visą savo gyvenimą rašo vieną ir tą pačią knygą. Čia, regis, esama tiesos. Tik, žinoma, būtų didelė klaida šį posakį supaprastinti pažodžiui.

-- Ar šias dramas reikia laikyti simbolistinėmis? Apskritai, kiek svarbus Jūsų kūryboje simbolizmas?

-- Tokie klausimai, ypač ant-rasis, beveik įtaigoja, kad esu

simbolistas. O gal klystu? Jei ne, tai aš vis dėlto nesulinkęs sutikti su tokia interpretacija. Beveik kiekvieno autoriaus kūryboje galima užtikti simbolių. Tik vienur jie mažiau pabrėžti, kitur -- daugiau. Esama jų ir mano dramose. Tačiau tai dar savaime nereikšima priklausomumo literatūriniam simbolizmui, kuris tarp kitko, šiuo metu kaip vientisa srovė, galima sakyti, neegzistuoja. Apskritai, įvairių kūrybinių krypčių etiketės turi gana mažą esminės prasmės, ypač kai susiduriama su gyva, šių dienų kūryba. Tai daugiau praeities kūrybos klasifikavimo reikalas ("kad būtų tvarka").

-- Gal galėtumėte apibūdinti statomų dramų tematiką bei turinį?

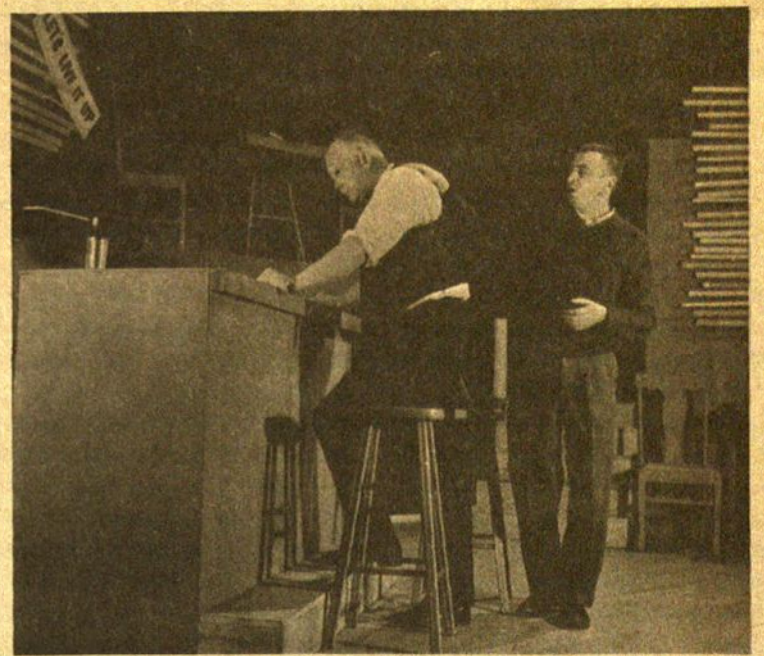
-- Galėčiau, bet neapibūdinsiu. Viliuos, kad nesu per daug nekuklus, tikėdamas, kad autorius, kartą ką nors ne tik parašęs bet ir į švietą paleidęs, pagrįstai jaučiasi savo darbą atlikęs. Toliau -- jau skaitytojo, žiūrovo ir kritiko "darbymetis".

-- Kaip turėtų žiūrovas sekti Jūsų dramas, kad jas pilnai suprastų ir išgyventų?

-- Kaip ir kiekviename spektaklyje: atviromis akimis ir ausimis.

SAVIŠALPAI 60,000 DOLERIŲ

Toji suma skurdan patekusių išeivių šalpai, tai 14 latvių organizacijų pastangų vaisius 1963 metais. Toji suma žymiai padidės, paašikėjus, kiek tam reikalui savo aukų įneš latvių liuteronų parapijos.

Scena iš Kosto Ostrausko dramos "Žaliojo Lankelė", kuri bus vaidinama Chicagoje: Smuklininkas V. Juodka ir poetas R. Stakauskas, P. Petručio nuotrauka

1964 m. balandžio mėn. 11 dieną, 8 val. v.

ir balandžio mėn. 12 dieną, 4 val. p. p.

JAUNIMO CENTRE, 5620 So. Claremont Ave.

KOSTO OSTRAUSKO

PYPKĖ IR ŽALIOJO LANKELĖ

DVI VIENAVEIKSMĖS DRAMOS

Režisuoja: DALIA BYLAITINĖ (talkinant Jurgini Biekačiui) IR JONAS KELEČIUS

Dailininkas: VYTAUTAS O. VIRKAU

Vaidina: EGLĖ VILUTINĖ, KAZYS ALMENAS, JONAS KELEČIUS, VYTAUTAS JUODKA, ALGIRDAS KURAUSKAS, ROMAS STAKAUSKAS, RIMAS VĖŽYS

BILETAI GAUNAMI: J. Karvelio Prekybos Namuose Marginiuose

Pranciškonų gimnazijos mokiniai Kęstutis Mačiulaitis ir Jonas Šipaila suvaidinę V. Krėvės "Prie dangaus vartų". Veiklą režisavo Beatričė Kerbelienė. B. Kerbelienės nuotrauka

Mutual Federal Bendrovės rekordas

MOKAME
4 1/2 %

metinį dividendą už visas taupymo sąskaitas.

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government

2202 W. CERMAK ROAD -- CHICAGO 8, ILL.
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanaukas, Pres.

SPORTO DIENOS

Chicagos ASK Lituanicos jaunių A klasės krepšinio komanda, apygardos pirmenybėse laimėjusi pirmąją vietą. Klūpo: A. Ilekis ir Č. Vaišnoras. Stovi iš kairės: R. Daly, S. Balta, W. O'Brien, A. Šeputavičius, R. Miknaitis ir V. Genčius. P. Petručio nuotrauka

IŠ APYGARDINIŲ PIRMENYBIŲ

Jau kelinti metai iš eilės Vid. Vakarų sporto apygardos krepšinio pirmenybės vykdomos Chicagoje. Čia gausiausiai randasi prieauglio klasių krepšininkų. Čia ir apygardos komiteto būstinė. Šiemetinės krepšinio pirmenybės prarastos kovo 14-15 d. Prie jų buvo prijungtos ir stalo teniso visų klasių pirmenybės. Be Clevelando Žaibo, krepšinyje varžėsi ištintinai Chicago komandos. Jei tolimosios Omahos Lituanicos krepšininkų nepasirodymą galima patelsinti, sunku suprasti Detroito Kovo nedalyvavimo priežastis. Klaustuko ženklų ženklinimas Clevelando Žaibas. Kokios neįveikiamos kliūtys užkirtos kelią. Vienos jaunių A klasės komandos pasiuntimas lyg ir nesiderina su gausiu Žaibo narių skaičiumi. Negeriau ir stalo teniso pirmenybėse. Jei ne trys broliai Kavaliauskai iš Omahos, chicagiečiams būtų tenkintis tarpusavio varžybos.

KREPŠINIS

Jaunių A klasėje, kaip ir praėjusiais metais, ASK Lituanicos aukštangiai nesunkiai laimėjo pirmąją vietą, baigmėje sudorodę Arą 81:49. Trečioje vietoje liko Neris I-oji, nugalėdama Žaibą 63:42. Paguodos rato varžybose pranašiausiai pasirodė ASK Lituanicos III-čioji komanda.

ASK Lituanicos krepšininkai pakartojo laimėjimą ir B klasės

varžybose, baigmėje nugalėję neriečius 40:19. Trečią vietą užėmė Cicero Ateitis, nugalėjęsi silpnoką Aro komandą 72:7.

C klasės rungtynių pasėkmės: Ateitis - Neris 68:10, D klasės pasėkmės: Neris I - Neris II 14:6.

Šių metų krepšinio pirmenybės nepasizymėjo varžybine įtampa. Iškilėsnių lygio krepšininkų matėsi įvairiose komandose. Keli nepadarytų gėdos ir nuvykę į Australiją. Geriausiai pasirodžiusia komanda, beabejo, reikiama skaityti ASK Lituanicos A klasės I-ją. Prieš ją vargu ar atsispirtų ir ASK Lituanicos vyrų komanda.

STALO TENISAS

Vyrų vieneto varžybose V. Kleiza (ASK Lituanica) nepralaimėjęs nei vieny rungtynių iškovė pirmąją vietą. Antroji vieta teko R. Kavaliauskui ir trečioji -- J. Kavaliauskui. Pastarieji iš Omahos Lituanicos. Vyrų komandinėse varžybose Omahos Lituanicos Kavaliauskai sutvarkė vietos Lituanicos komandą 4:3. ASK Lituanica atstovavo V. Kleiza, V. Grybauskas ir J. Šolimas.

Jaunių vieneto varžybose pirmasias dvi vietas pasidalino broliai Kavaliauskai, Trečioji vieta teko J. Ringui (Neris). Jaunių

(Nukelta į 8 psl.)

SUKTI, KAIP KRIENŲ ŠAKNYS...

J. JUREVIČIUS

Pripuolamai į rankas pateko okupanto leidžiamas Vilniuje "Tėvynės balsas" Nr. 15 1964, vasario mėn. Jame, tarp visokių pagyrų ir melagysčių, sustojau prie A. Garliausko straipsnio "Kadaise ir Dabar -- Pasakojimas apie Joniškėlį". Aprašydamas Joniškėlį, A. Garliauskas rašo: -- "Joniškėlio gyventojai dabar nesuka galvos dėl darbo. Kaip jie gali sukti galvas dėl darbo, kai Joniškėlio dvaras okupanto paverstas sovchozu, o gyventojai varu suvaryti ten dirbti kaip baudžiauninkai, gaudami į dieną 16 kapeikų ir apie 60 gramų grūdų. Toliau A. Garliauskas porina: -- "Jaunimas jau nėra matęs naginių, kurios seniau Joniškėlio apylinkėse dažniausias apavas. Niekas namuose nebeaudžia milų, nei čerkasų. Išnyko ir purvas. Gatvės grįstos, padaryti šaligatviai. Anksčiau buvo tik pora mūrinių namų. Kadaise Joniškėlyje buvo progimnazija, tačiau miestelio ponai ir apylinkių dvarininkai nenorėjo, kad joje mokytųsi, kaip jie sakydavo, ubagų vaikais Progimnazija buvo uždaryta... Seniau didžiausia nelaimė būdavo susirgus. Miestelyje gydytojo nebuvo... Todėl darbo žmonės susirgę dažnai ir neišgydavo... Dabar žmonės serga daug rečiau... Buvę mirusiu vienuolyno mūrai rekonstruoti ir tapo šviežia, modernia ligonine... Seniau visa miestelio inteligentija buvo nuovados viršininkas, vaistinininkas ir klebonas..."

Ką tik pacituoti A. Garliausko žodžiai rodo, kaip okupanto tarnas, už sriubos lėkštę, pasistengė prirašyti melagysčių apie Joniškėlį, kurios visai neatitinka tikrovės. Anksčiau rašo, kad miestelio ponai ir apylinkių dvarininkai nenorėjo, kad progimnazijoje mokytųsi ubagų vaikai, o vėliau sako, kad miestelyje tebuvo klebonas, vaistinininkas ir nuovados viršininkas. Atsirado jau ir vaistinininkas.

Šių eilučių autorius nori skaitytojus supažindinti ir parodyti, kad Joniškėlio miestelis nepriklausomybės laikais buvo visai kitoks, negu okupanto tarnas jį aprašė. Lietuvių Enciklopedijos IX tome apie Joniškėlį yra taip parašyta:

-- Miestelis randasi prie Mažųjų Žemupio. Miestelyje ir dvare 1940 m. buvo apie 1000 gyventojų. Taisyklingsi išplanuotas išilgai upės ir Linkuvos-Pušaloto-Pakruojos ir Pasvalio vieškelius. Medinė katalikų bažnyčia buvo pastatyta 1684 m. Jai sudėgus, Benediktas Karpius 1792 m. pastatė mūrinę. Ignas Karpius mirdamas 1808 m. užrašė didelį fondą (per 400.000 lenkiškų auksinių) parapinei mokyklai, pavestai specialiai Vilniaus globai ir ligoninei. Mokykla buvo atidaryta 1811 m. po kelerių metų ir ligoninė... Mokykla buvo keturių skyrių... Mokslo priemonės ir susirgus gydymas mokiniams buvo duodama nemokamai... Ir mokyklos ir ligoninės namai buvo mūriniai, dviejų aukštų, abejose bažnyčios pusėse. Ligoninės vedėjas buvo dr. Petkevičius. Nepriklausomybės metais mokyklos rūmuose antrame aukšte nuo 1919-1925 m. veikė vidurinė mokykla, o apačioje pirmame aukšte -- pradžios mokykla. Prie Mažųjų Žemupio-Mušos santakos 1890 m. buvo įkurta žemės ūkio mokykla, o nepriklausomojoje Lietuvoje iš naujo atidaryta 1920 m. Mokyklai buvo palikta 102 ha. žemės plotas. Veikė selekcijos stotis su laukų bandymų sklypais... Miestelyje buvo kitos įstaigos bei įmonės: valsčiaus savivaldybė, paštas, policijos nuovada, girininkija, elektros stotis, motorinis ir vandens malūnai, dvi lentpjūvės, didelė plytinė, vartotojų b-vė, žemės ūkio kooperatyvas, ūkininkų taupomoji-skolnomoji kasa, mūrinė pieninė, siaurojo geležinkelio Biržų-Siaulų ir Panevėžio-Joniškėlio magistralės stotis, senelių prieglauda. Apie 1933 m. buvo įsteigta Joniškėlio žemės ūkio bandymo stotis su 40 ha. žemės plotu. Miestelio gyventojai, ypač jaunimas, naudojo didžiuliu ir gražiu dvaro parku. Kas nežino Joniškėlio partizanų, kurie 1918-1919 m. pasireiškė kovoje dėl Lietuvos laisvės su bloševikais ir bermontininkais. --

Taigi, kaip matome, nepriklausomybės laikais Joniškėlis kaip

miestelis ir valsčiaus centras, buvo žymus savo mokslo, sveikatos ir kultūros įstaigomis. Turėjo ligoninę, kurioje ilgą laiką dirbo dr. Talis, a. a. dr. Rudis. 1930-1938 m. laikotarpyje toje ligoninėje dirbo a. a. J. Elvikis kaip ordinaras ir vedėjas. Baigę Joniškėlio vidurinę mokyklą, vieni pasirinkdavo mokytojų profesiją -- stodavo į mokytojų seminarijas, kiti tęsė mokslą gimnazijose. Iš Joniškėlio valsčiaus yra kilę kun. J. Lindė-Dobilas, kun. Šežys-Dagilėlis, kun. Masišionis, Kapucinas Macelis, ist. P. Šležas, mokslininkai Būtenai, karininkai -- Gedraitis, Stapulioniai, Macelis, Breimelis ir eilė kitų.

Joniškėlio dvare gyveno savininkas Karpius su žmona. Vaikų neturėjo. Apylinkėje kitų dvarininkų nebuvo. Tai grynas melas, kad šią mokyklą lankė ponų bei dvarininkų vaikai. Priešingai, ją lankė apylinkių ūkininkaičių bei mažžažemių vaikai ir miestelio darbininkų bei dvaro kumečių vaikai.

Joniškėlio miestelis buvo iš-

grįstas akmenimis tarp 1932-36 m. Taip pat tame pačiame laikotarpyje gyventojai pagal išgales padėjo šaligatvius.

1923 ar 1924 m. iš dvaro buvo nusavinta 100 ha. žemės miestelio praplėtimui. Ta žemė buvo

išdalinta į sklypus ir atiduota gyventojams pasistatyti nuosavus namus. Okupanto tarnas, savo sūktu, kaip krieno šaknis, rašiniu viską paslėpė, nuneigė, kas nepriklausomybės metais Joniškėlyje buvo padaryta.

Jonui Garlai, Dirvos bendradarbiui, už pasidarbavimą lietuvių skautams Clevelande (vykusios Kaziuko mugės proga buvo įteiktas garbės ženklas, Nuotraukoje: Pilėnų tunto tuntininkas V. Jokūbaitis, buv. Neringos tunto tuntininkė A. Muliolienė, Neringos tunto tuntininkė Vladė Butkienė ir J. Garla. V. Bacevičiaus nuotrauka

Naudokite Eagle Stamps kaip pinigų visose 4 May Co krautuvėse!

MAY'S BASEMENTS

PAVASARINIS IŠPARDAVIMAS!

Specialus pirkinys šimtų puikių panelėms, moterims ir juniorėms

PAVASARINIŲ PALTŲ

Kainavę \$20 iki 29.99

\$16

100% vilnos medžiagos įvairiose stiliuose, įskaitant: kardigano, lapuotas, užverčiamas apykakles, įvairaus stiliaus, nugaromis plius kitokių. Pasteliniai, tamsūs, lygūs. Linuoti ir kt. atspalviai šioje didelėje grupėje.

Šimtai naujų visckiam **ORUI PALTAI**

Kainavę 10.99 iki 14.95

\$9

Pasirinkimas iš chesterfiel, dū, vagonų, išverčiamų, balmakų. Medvilnės, poplinio, dirbt. šilko lygiuose, lyniuotuose, skersiniuose atspalviuose. Dydžiai tinkant panelėms, moterims, juniorėms ir pusiniui.

BASEMENT MISSES' AND WOMEN'S COAT DEPARTMENT, THE MAY COMPANY, DOWNTOWN AND BRANCHES

IŠPARDAVIMAS!

Specialus pirkinys geriausių, žinomų GAMYKLŲ, MOTERIMS

Išėjinių Batų

Palyginkite su 6.99 ir 9.99

3.77

Stiliai:	Spalvos:	Medžiagos:
• Pumps	• Kaulo	• Odiniai
• Halters	• Rusvi	• Patentuoti
• Slings	• Raudoni	• Mesh
• Stacks	• Mėlyni	• Medžiaginiai
	• Juodi	

Kaip tik laiku pavasariui ir vasarai! Tai grupė batų, retai užtinamų taja kainai. Visi žinomų gamyklų. Dydžiai 4 1/2 iki 10 AAA iki B toje grupėje.

Gaila, nepriimami užsakymai paštu ar telefonu. BASEMENT WOMEN'S SHOE DEPARTMENT.

THE MAY COMPANY, DOWNTOWN AND BRANCHES

Naturally
SUPERIOR SAVINGS

SINCE 1909
13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.

HOME and
REMODELING
LOANS
...
INSURED SAVINGS

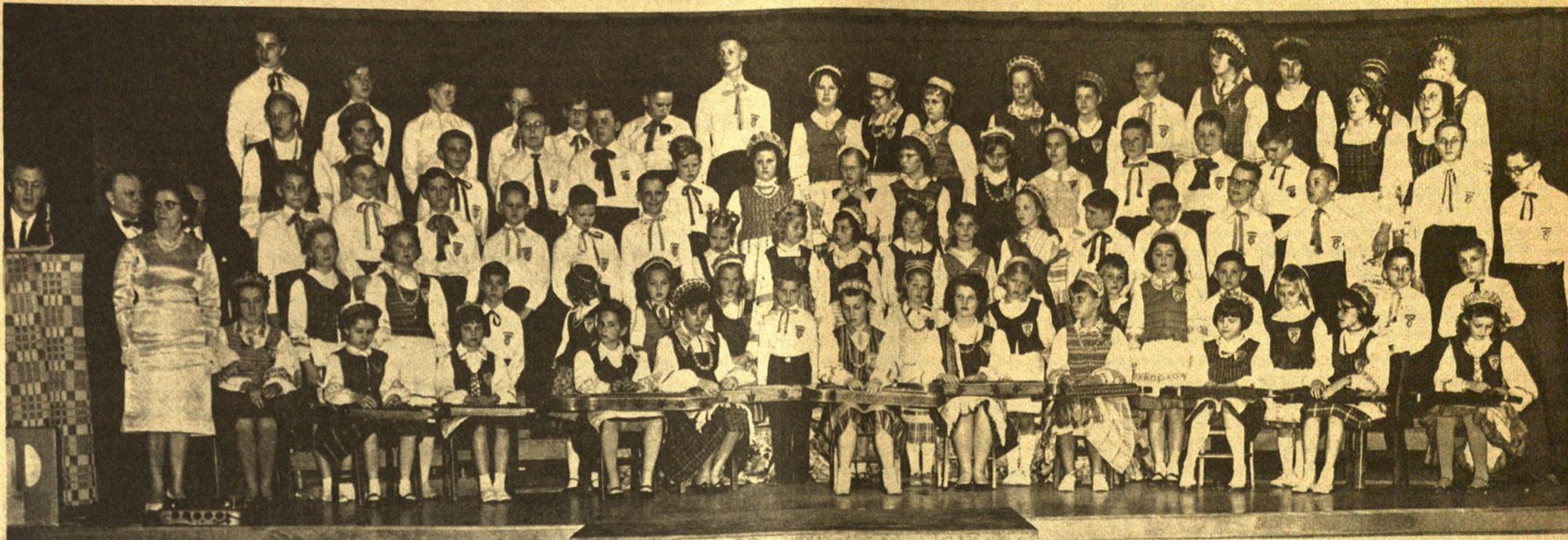
JAKUBS & SON
FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185th St.
KE 1-7770

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

Pavasario koncertas

Naujai kylantis dainos talentas Lilija Šukytė iš Toronto ir pianistas virtuozas Andrius Kuprevičius, gegužės 9 d. duos puikų koncertą šv. Jurgio parapijos salėje. Koncertą rengia Dainavos jaunimo stovyklos globos komitetas Clevelande. Bilietus jau dabar galima rezervuoti skambinant tel. S. Laniasui, tel. IV 6-2152, V. Palūnui, tel. KE 1-9648 ir V. Rociūnui, tel. KE 1-5264.

Neužmirškite! Nepavėluokite!

Jau laikas užsisakyti bilietus ir staliukus į Pilėnų Tunto balių-koncertą, kurį taip kruopščiai ruošia skautai, tėvai, abu skautų tėvų komitetai ir visi geros valios talkininkai.

Kreipiamės į visus clevelandiečius — nepamirškite rezervuoti stalus, nepamirškite skirti mums balandžio mėn. 11 d., šeštadienio vakarą.

Mes jūsų laukiame. O jūs ilgai nelaukite — tuoj pat skambinkite Pilėnų Tunto Tėvų Komiteto pirm. Jonui Pažemiiui, tel. UL 1-2912 arba komiteto nariams. Gausite tiksliausias informacijas dėl vakaro. O anksčiau pasikambinę — ir geriausias vietas prie stalų. Bilietų kaina suaugusiam asmeniui \$5.00 (su vaisėmis), studentams \$2.50 (su vaisėmis, be gėrimų).

Ansamblio "Aukuras" krikšto tėvai: dr. Lenkauskas, Puškorūtė, inž. Nasvytis ir Švarcienė (dešinėje) uždega simboliškąjį aukurą, asistuojant keturioms vaidilutėms. V. Pliodžinsko nuotrauka

Aukuras lietuviškai dainai

Vysk. M. Valančiaus Lituanistinė Mokykla Clevelande gali pasidžiaugti ir pasididžiuoti nauju laimėjimu — savo Aukuro ansambliu.

Balandžio 4 d. buvo gyvenimui įsvedintas tos mokyklos ansamblis, kuris muz. A. Mikulskio vadovybėje parodė lituanistinės mokyklos mokinių pasiryžimą savo pirmuose pumpuruose besiskleidžiančias pastangas naudoti ne vien lietuvių kalbos palaidumui ir tobulinimui, bet jaunomis krūtinėmis kvėpuoti lietuviškos dainos ir melodijos ritmu.

Ansamblio debiutas buvo sujungtas su programa tos mokyklos baliuje. Programoje darniai įsijungė svečias iš Chicagos akt. Algimantas Dikinis, žodiniame režitalyje patiekęs Donelaičio, Aisčio, Maironio ir B. Sruogos kūrinį. A. Dikinio būdas perlikti Pavasario linksmybes, il-

gesį, Čičinską ir Sapiegos monologą kaip tik pritarė mokyklinės programos nuotakai, nepanaudojant visų turimų vaidybinių resursų, o pasitenkinant suprantamu, reikiamu įsijautimo temai santūrumu, įgimto natūralumo ir artistinės atminties patikėjimu perduoti mintį ir idėją, dideliu susikaupimu išdaukta.

Ingridos Stasaitės ir Aldonos Balčiūnaitės vadovaujamos tautinių šokių šokėjos pašoko Subarėlę ir Mikitiene. Vyresnioji šokėjų grupė su Mikitiene pasirodė darniai. Merginoms dar stingo tik didesnio dėmesio šokio plastiškumui. Kad ir darniai ir sklandžiai atlikusios šokį, jos vis dar kaž kodėl lieka — pilnapadės.

Po pertraukos įvyko trumpas, bet gana įspūdingas Aukuro Ansamblio krikšto aktas. Iš aukuro kylant lietuviško gintaro miltelių baltiems dūmams, keturioms

mažytėms vaidilutėms stovint sargyboje, kūmai (M. Švarcienė, A. Puškorūtė, dr. E. Lenkauskas ir dr. inž. Alg. Nasvytis) pasirašė steigimo aktą, kartu su mokyklos vadovybe ir globėjais. Trumpą, bet simbolišką žodelį tarė tėvas Kijauskas SJ (iškilnių prasmę gražiai įjungęs savo pamokslan sekančios dienos pa-

VIRŠUJE: Vysk. M. Valančiaus lituanistinės mokyklos "Aukuro" ansamblis su vadovybe. Kairėje: Tėvų komiteto pirm. V. Staškevičius, muz. Alf. ir O. Mikulskiai ir mokyklos vedėjas J. Stempužis.

V. Pliodžinsko nuotrauka

maldu metu). Tėvų k-to p-kas Vytautas Staškevičius, padėkojęs visiems vienu ar kitu būdu prisidėjusiems prie ansamblio užgimimo ir šių iškilnių praturtinimo, pasidžiaugė jaunųjų mokinių meile lietuviškai dainai, tuo pačiu ir lietuvių. (Ansamblyje žavėtinu uolumu dalyvauja virš 70 mokinių).

Koncerte pirmučiausia pasirodė jaunosios kanklininkės, gražiai paruoštos Onos Mikulskienės, paskambinusios Pas močiutę augau ir Noriu miego. Mergaičių sekstetas, kanklėms lydinčios, padainavo dėl gaidų aukštumo joms dar sunkiai įkandamą M. Petrausko Geismą ir svajonės.

Blezingėlės šokio fantaziją, aranžuotą A. Mikulskio, atliko kanklininkės ir pučiamaisiais instrumentais ritmiškai įsijungę berniukai.

Lauktasis choro pasirodymas maloniai nustebino taip trumpu laiku pasiruoštu daugiabalsiu sugebėjimu persiimti dainos dvasią ir drausmę. Ypatingai Lietuvos paukštelio daina ir Suskambėjo šile lazdynėlis, abi A. Mikulskio harmonizuotos, parodė rezultatą, kuriame matosi aiškius skirtumus unisonų dainuojančių vaikų chorų ir muzikinių lavinamo vaikų meninio vieneto pra-

tinamo ir auklėjamo lietuviškam dainų melodizingumui.

Nuskambėjus J. Bertullo Tau, brangi tėvyne ir Šimkaus Lietuviais esame mes gimę, tėvai ir svečiai buvo įtikinti, kad krikšto ceremonija buvo ne šiaip jau programos dalis, bet prasmingas aktyvios vienos mokyklos mokinių lietuviybės auklėjimo nelengvame kelyje.

Aukuro Ansamblio šokis — Mokslas, darbas ir daina — Lietuvai Tėvynei, nelieka šokio yra realia ty žodžių jungtimi.

Gražiai veikianti Vysk. M. Valančiaus lit. mokykla Clevelande pasirodė nesitenkinanti šablonu, o žiūrėti visapusiškai į lietuviybės auklėjimą, naudodama prasmingą meninę talką, kurio su tokio entuziazmu jungiasi ir mokiniai.

Būty naudinga, kad visi tėvai prisidėtų prie ty pastangų, paaiškinant savo vaikučiams, kad pateiktas scenoje prieš publiką yra jų garbės ir auklėjimo rezultatas. Ne visi vaikučiai toms tėvų pastangoms buvo pasinaudoję. (mšk.)

Sekančią dieną, sekmadienį, balandžio 5 koncertas buvo pakartotas Vysk. M. Valančiaus ir Šv. Kazimiero Lit. mokyklų mokiniams, kurie šeštadienio koncerte negalėjo dalyvauti. Mokiniams ir mažesniems vaikučiams po koncerto buvo proga pašokti, pažaisiti ir laimėti išbandyti vėlykinių margučių ridenime, kurį pravedė Neringos skaučių tunto tūtininkė V. Butkienė.

Paragink savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ

CLEVELANDO LIETUVIAI,

pasinaudokite mūsų patarnavimu visais draudimų reikalais, kaip automobilių, gaisro, gyvybės, įvairių vertybių, ligoninės ir kt.

Kreipkitės į lietuvių agentus V. GIEDRAITĮ ar Z. OBELENĮ, atstovaujančius draudimo bendrovę NATION-WIDE CO.

V. GIEDRAITIS

NATIONWIDE Z. OBELENIS

Telef. 944-6835

Life Insurance Co. Mutual Insurance Co. Home Office: Columbus, O. Telef. 881-7741

SoL ROMA MASTIENĖ

CLEVELANDO SKAUTŲ PILĖNŲ TUNTO TĖVŲ IR RĖMĖJŲ KOMITETAS, talkininkaujant NERINGOS TUNTO SKAUČIŲ TĖVŲ KOMITETUI, R E N G I A

VAKARĄ-BALIŲ

Balandžio 11 d. 7 val. vak.

Šv. Jurgio parapijos salėje.

Programoje pirmą kartą Clevelande solistė ROMA MASTIENĖ, šokėja LAIMUTĖ DROBAVIČIŪTĖ ir muzikas JONAS PAŽEMIS.

Akomponuoja GENOVAITĖ KARSOKIENĖ, konferuoja poetas BALYS AUGINAS.

Vaisės ir šokiai grojant pramoginei GEORGE WOODS kapelai.

Staliukams bilietus galima užsakyti pas A. PUŠKORIŪTĖ, tel. 851-9149, arba A. KARSOKĄ, tel. 721-5117.

L. DROBAVIČIŪTĖ

PARDUODAMI NAMAI

DIDELEI ŠEIMAI — specialiai žema kaina — East Clevelande 10 kamb., 2 virtuvės. X-1 stovyje, ramioje gatvėje. \$13,900.

CLEVELAND HEIGHTS

2 šeimų, 7 kamb. savininkui, 5 kamb. 90 dol. pajamų. Prašo \$19,900.

Svarus 6 kamb. vienai šeimai, netoli Šv. Onos parapijos. \$14,900.

WILLIAM T. BYRNE
FA 1-5000

(39-41)

PARDUODAMAS NAMAS

Parduodamas 2 šeimų medinis namas, 5-5 kamb., dvigubi garažai, išbaigtas 3-as aukštas, 2 papild. kambariai, vonios ir rūšys. Fisher Body rajone.

Skambinti telefonu:

HI 2-7991 arba 449-2547 (41-42)

PARDUODAMAS NAMAS

Redwood Rd., Superior ir Leec rajone.

6 kamb. colonial, 1½ vonios, šilto vandens šildymas, 3 mieg., įrengtas virtutinis aukštas. Puikiam stovyje. Galite tuoj įsikraustyti.

\$16,500.

KNUTH REALTY
6605 Madison Ave.
FL 1-5287

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• Į Bendruomenės Tarybos rinkimus Chicagos Apygardoje viena veikėjų grupė išstatė šiuos kandidatus: Dr. S. Biežį, Teodorą Blinstrubą, inž. J. Jurekūną, Kazį Kasakaitį ir Dr. L. Kriaučeliūną.

Rinkimai į Bendruomenės Tarybą vyksta šių metų gegužės 9 ir 10 dienomis.

• Dr. Albertas Tarulis, Nepr. Lietuvoje iškiles jaunas, gabus ekonomistas, mirė Washingtone balandžio 3 d., sulaukęs 58 m. amžiaus. JAV sostinėje dirbo Kongreso bibliotekoje, prieš tai kurį laiką dėstęs Carnegie technologijos institute Pitsburghe.

JAV REMIA LIETUVOS SIEKIMUS Į LAISVĘ

Ryšium su Sovietų Sąjungos ministerio pirmininko N. Chruščiovo pasiūlymu spręsti teritorinius ginčus nenaudojant jėgos, Lietuvos Pasiuntinybės Washingtone įteiktoje Valstybės Departamentui notoje buvo nurodyta, kad Lietuva ir kitos Pabaltijos Valstybės buvo jėga Sovietų inkorporuotos ir Sovietų pasiūlymas nesąs nuoširdus, nes Sovietai šių principų netaiko Pabaltijos valstybių atžvilgiu. Valstybės Departamentas kovo 20 d. atsiuntė Lietuvos Pasiuntinybei raštą, kuriame tarp kitko rašoma:

"Esu įgaliojtas dar kartą užtikrinti JAV vyriausybės nusistatymą nepripažinti Lietuvos ir kitų Pabaltijos valstybių jėga įvykdytos inkorporacijos į Sovietų Sąjungą, o taip pat ir toliau remti Pabaltijos valstybių siekimus į laisvę ir nepriklausomybę".

SPORTO DIENOS

(Atkelta iš 6 psl.)

dvejete J. Kavaliauskas - A. Dovydaitis (Neris) nugalėjo R. Kavaliauską ir J. Ringų.

Mergaičių vienetė pirmąją vietą užėmė E. Ringutė, o antrąją -- D. Reinytė (abi Neris); trečiąją -- D. Barzdukaitė (Audra); dvejete Stirbytė ir Barzdukaitė (Audra) nugalėjo E. Ringutę ir D. Reinytę.

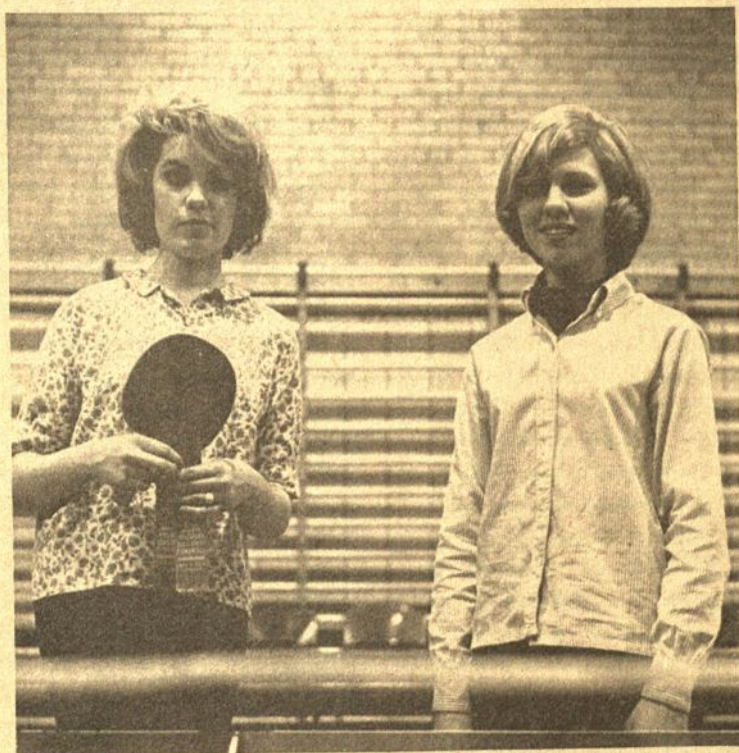
Stalo teniso pirmenybėse dalyvavo 6 vyrai, 16 jaunių ir 7 mergaitės. Prieauglio skaičius ir lygis džiugina.

P. Ptr.

• Eugenijus Jakulis, clevelandiečių dantų gydytojas Eugenijos ir agronomo Zigmo Jakulių sūnus, kovo mėn. baigė Kent State universitetą Bachelor of Science laipsniu. Šalia studijų dirbo universiteto ligoninės laboratorijoje ir atostogų metu Clevelando universiteto ligoninių hermotologijos laboratorijoje.

Eugenijus Jakulis planuoja mokslą tęsti toliau. Darbščiam jaunuoliui tenka palinkėti laimės ir sėkmės. Lietuviškoji visuomenė laukia išsijungiant į lietuviškąją mūsų jaunimo veiklą.

Jaunosios Chicagos stalo tenisininkės D. Reinytė ir E. Ringutė. P. Petručio nuotrauka

A + A

ANTANUI BISKIUI

mirus, p. BISKIENEI ir sūnums GEDIMINUI ir KĘSTUČIUI su šeimomis reiškiamo gilią užuojautą.

Eugenija ir Vaclovas Mažeikai

Tauriam lietuviui, iškiliam Suvalkijos ūkininkui

ANTANUI BISKIUI

mirus, jo žmonai ir sūnums: KĘSTUČIUI ir GEDIMINUI bei jų šeimoms, užuojautą reiškia

Mečys ir Eleonora Valiukėnai

New Yorke rengiamos Vasario 16 Gimnazijos nauda Madų Parodos Komitetas, susirinkęs pirminkė A. Kazickienės bute antrajam posėdžiui. Sėdi iš kairės: J. Vytuvienė, P. Leveckienė, M. Varnienė, A. Kazickienė, I. Dičpinigaitienė, N. Valaitienė, Stovi: V. Zelenienė, L. Baltrušaitienė (Vas. 16 gimn. bdr. vadovė), F. Ignaitienė ir E. Skeivienė, Trūksta J. Matulaitienės ir M. Šalinskienės, Paroda įvyksta balandžio mėn. 12 d. 1 val. p.p. Fleur de Lis salėje 870 Cypress Ave., prie Myrtle Ave.

J. Kazicko nuotrauka

NEW YORK

BRANGUS NEW YORKO APYLINKĖS LIETUVIAI!

Vasario 16 Gimnazijos rėmėjų būrelių vadovės E. Baltrušaitienės iniciatyva sudarytas Moterų Komitetas, ruošia madų parodą, kuri įvyks balandžio mėn. 12 d., 1 val. p. p. (punktučiai) Fleur de Lis salėje, 870 Cypress Ave., prie Myrtle Ave. Salė lengvai pasiekama važiuojant Canarsie linija, požeminiu traukiniu, išlipant Myrtle stotyje, arba autobusu kursuojančiu Myrtle ar Cypress gatvėmis.

Parodoje dalyvaus New Yorke ir apylinkėse gyvenančios lietuvaitės, kurios demonstruos savo pačių siūtus drabužius. Savo megztus paltus, sukneles ir švarkus demonstruos M. Raugienė iš Cambridge, N. J. Matysime ir keletą vestuvinių suknelių. Taip pat bus demonstruojami kailiai, kurie be abejonės prisidės prie modelių puošnumo.

Viso dalyvaus 15 modelių, tarp kurių bus ir vaikų. Modelius pristatys ir

DĖMESIO VERTAS SUMANYMAS

JAV latvių laikraštis Laiks praneša, kad gausioje ir savo darbais pasižymėjusioje organizacijoje Daugavas Vanagi, jos kultūrinio skyriaus referento K. Kuzulio iniciatyva, kils sumanymas įsteigti latvių meno agentūrą. Ji rūpintųsi meninių parengimų planavimu, koordinavimu, kad įvairiose vietovėse veikiančiais meno vienetais galėtų pasinaudoti ir savo parengimus patvirtinti visos vietovės, kurių JAV ir Kanadoje yra apie 40. Tinkamai tą reikalą sutvarkius, įvairių sričių menininkais pasikeitimai galėtų vykti net tarpkontinentiniu mastu, pvz., pasikeičiant jais su Europoje gyvenančiais.

Planingai sutvarkytas menininkų, teatrų, koncertantų ir kt. maršrutas sudarytų tinkamas medžiagines sąlygas atpiginus kelionės išlaidas, o ir šiaip naudą kultūrinio ir visuomeninio atžvilgiu tokio pasitvarkymo neabejotinai.

Visa tai planuojant, iniciatoriai jau turi apskaičiuoti, kiek kuriose vietovėse vyksta parengimų, kiek jie turi lankytojų. Pakėlus tų parengimų meninį lygį, jų programą koordinuojant ir meninių grupių transportacijos kaštus su mažinus, naudą turėtų ne tik visuomenė, bet ir dalis menininkų galėtų tals koncertais neperblogiausiu būdu verstis.

Tą sumanytą Daugavas Vanagi organizacijos atstovai svarstys savo suvažiavime Clevelande bal. 18 ir 19 d. Koks bebūtų jų nutarimas, sumanymas vertas dėmesio.

juos apibūdins I. Veblaitienė iš New Jersey.

Ir šiais metais laimėjimams bus leidžiami dailininkų V. Igno ir P. Puzino paveikslai. Be visų šitų pramogų, dar turėsime mažą staigmeną — dovanėlę kiekvienam stalui, kuri burtų keliu atiteks vienam

IRENA VYLIAUDAITĖ - VEBLAITIENĖ, Madų Parodos New Yorke pranešėja. Jau iš jaunų dienų pajutusi didelį patraukimą į muziką, meną, pas B. Dvarioną įgijo pirmąsias muzikos žinias, mokėsi piano, o tremtyje studijas tęsė Berlyne ir Muenchene. Pas V. Jonuškaitę mokėsi dainavimo. Dabar gyvena su šeima Elizabeth. Čia sekmingai reiškiasi deklamacijomis, programų pravedimu koncertuose, minėjimuose, įvairiuose parengimuose. Dirba Western Electric bendrovėje, kur 1954 m. buvo išrinkta grožio ir populiarumo karaliene.

Madų paroda įvyksta balandžio mėn. 12 d. 1 val. p.p. Fleur de Lis salėje, 870 Cypress Ave., prie Myrtle Ave. Parodos pelnas skiriamas Vasario 16 Gimnazijai.

laimingam svečiui (table prize).

Staliukus dvylikai žmonių arba pavienių dar galima užsisakyti pas V. Zelenienę, telef. MI 1-3754, pas Leveckienę, telef. LI 8-0678 ir pas Baltrušaitienę, EV 4-3440.

Padėkite Komitetui sukelti rekordinį pelną savo gausiu atsilankymu ir nuoširdžiu pritirimu. O Vasario 16 Gimnazijos auklėtiniai bus jums dėkingi. Jūsų aukos vaisiai — lietuviškai susipratęs jaunimas ir ateities Lietuva!

Alexandra Kazickienė, Komiteto Pirmininkė

• A. a. Petro Ulėno metinių minėjimas įvyks balandžio 11 d., 10:30 val. ryto pradedant pamaldomis Apreiškimo parapijos bažnyčioje, 259 North 5th St., Brooklyne, N. Y.

Pamaldų metu giedos Lietuvos operos solistai: Juzė Augaitytė ir Vladas Baltrušaitis.

Ulėnų šeima maloniai kviečia atsilankyti velionies draugus bei pažįstamus.

PREZIDENTO ANTANOS SMETONOS BARELJEFA

Išpildę žemiau dedamą atkarpą ir pridėję 5 dol. čekį, bareljefą galite užsakyti paštu.

DIRVA
6907 Superior Ave.
Cleveland, Ohio 44103

Siunčiu 5 dol. čekį ir prašau išsiųsti prezidento A. Smetonos bareljefą šiuo adresu:

Los Angeles Dramos Sambūrio narių grupė režisuojant J. Kaributį, balandžio 25 ir 26 d.d. stato A. Kairio 3 veiksmų komediją "Diagnozė". Nuotraukoje vaidintojai repetacijos pertraukos metu, iš kairės: Dūdienė, režisierius J. Kaributas, Petrauskas, D. Vebliūnaitė, Skistimas ir Pėterienė.

L. Kančausko nuotrauka